De boekanier

Hendrik Arnold Meijer

bron
Hendrik Arnold Meijer, *De boekanier*. J.D. Sijbrandi, Amsterdam 1840

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/meij011boek01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

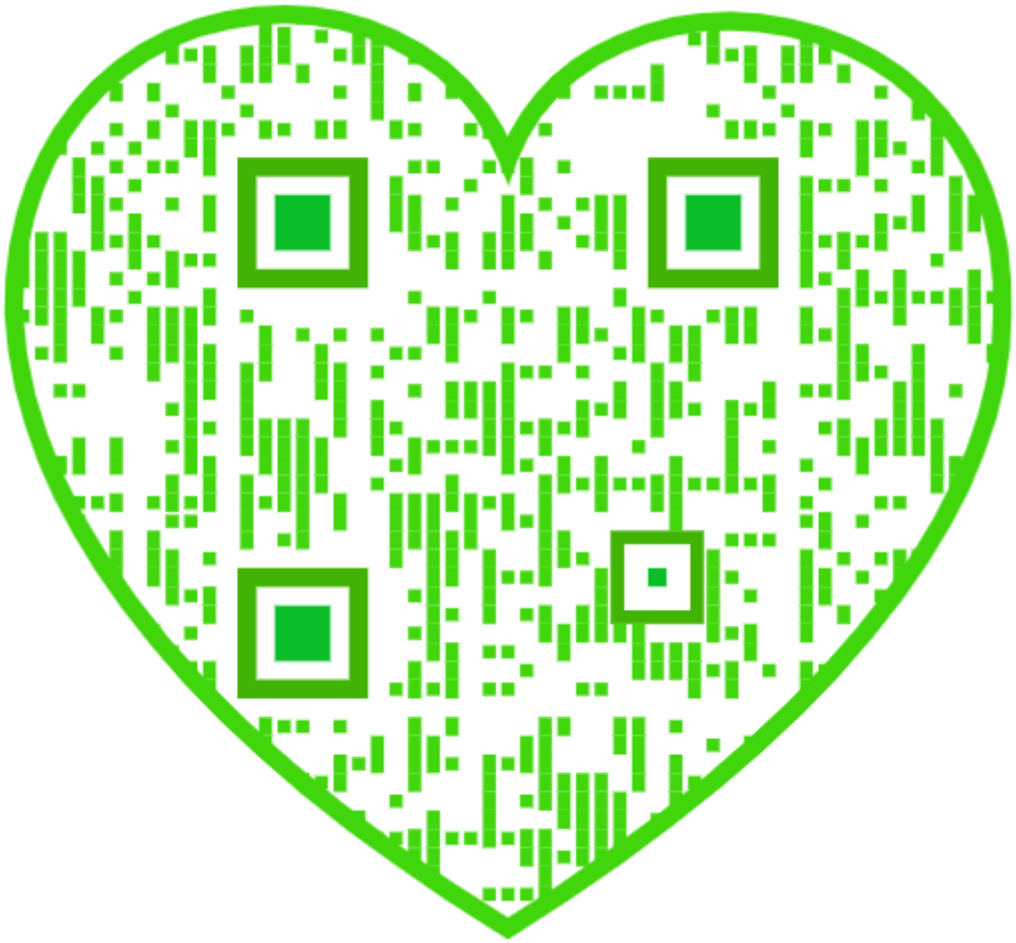

Den W.E.Z.G. Heere
K. Sijbrandi.

GEACHTE VRIEND!

Uw gunstig gevoelen omtrent het dichtstuk van onzen vriend heeft mij in meer dan een opzigt verblijd. Want niet alleen is het mij aangenaam, mijn oordeel met het Uwe, waarop ik hoogen prijs stel, in overeenstemming te zien; maar ik ben daardoor nu ook geheel uit mijne onzekerheid geraakt en tot de uitgave vast besloten. Trouwens, ik meen U reeds geschreven te hebben, dat onze dichterlijke vriend, bij zijn vertrek naar de Oostindien, zijn stuk, 't welk hij ge-

durende zijne nonactiviteit vervaardigde(*), *en, op het punt van zijn vertrek, haastig voleindigde, aan mij deed geworden met het verzoek, dat ik beoordeelen zou, of het de uitgave verdiende, en in dat geval voor dezelve zorgen. Dat verzoek en die volmagt zullen U, die hem kent, minder dan menig ander bevreemden. Gij vindt het, zoowel als ik, geheel in zijnen geest gehandeld; maar Gij zult mij dan toch ook toestemmen, dat het vriendschappelijk vertrouwen, mij alzoo betoond, voor mij niet minder bezwarend dan vereerend is. Dat ik gaarne zoodanige dienst hem zou willen bewijzen, kon een vriend met regt onderstellen; maar ik vrees, dat hij niet genoeg bedacht heeft, of ik daartoe wel evenzeer bevoegd en in staat ware. Misschien toch zou dan de bedenking hem hebben teruggehouden, dat ik zelf geen dichter en in de werken onzer dichters weinig meer dan een vreemdeling ben; als ook dat*

(*) Uit de ontboezeming op bl. 32 en 33 zou ik opmaken, dat hij daarmede reeds aangevangen heeft, toen hij nog als Kommandant eener Kanonneerboot op de *Schelde* rondkruiste.

ik, door vriendschap voor den persoon, ligtelijk diens werk te gunstig zou beoordeelen, en alzoo te eerder het waagstuk ondernemen van het in de wereld te zenden. Trouwens een waagstuk is het, naar mijn inzien, om openlijk als dichter op te treden, in een genre, zoo gelukkig door eenen VAN LENNEP, BEETS en anderen in den laatsten tijd onder ons beoefend, en zich als 't ware naast zulke mannen te plaatsen. Dit een en ander deed mij mijne ingenomenheid met het dichtstuk wantrouwen en aarzelen in het besluit, om het aan de drukpers over te geven. Nu ik echter mijn gunstig oordeel over hetzelve door U zoo ten volle bevestigd zie, is die aarzeling voorbij en zal ik 'de vrucht der ledige uren' van onzen vriend de wereld inzenden, met het bevestigd vertrouwen, dat hij, schoon tot dusverre bijkans geheel onbekend, niet onwaardiglijk in de rij onzer dichters optreedt, en dat zijne verschijning aan alle beminnaars van ware poëzij onder ons welgevallig zijn zal. Eene koele kritiek zal misschien nog al wat aan te merken vinden; maar,

gelijk ik hoop, daarbij niet vergeten, dat de dichter volstrekt buiten de gelegenheid was, om zijn werk te herzien en te beschaven. (Of er, al ware hij daartoe in de gelegenheid geweest, van dat beschaven wel veel zou gekomen zijn, zult gij welligt evenmin als ik sterk durven verzekeren: maar dat is tusschen ons.) Dat de verpligting daartoe op mij rustte, zal men, hoop ik, niet beweren. Wilde men het mij zeggen, ik zou eenvoudig en naar waarheid kunnen antwoorden, dat ik daartoe niet in staat ben, dat, al zie ik ook ergens eenig gebrek, ik de bekwaamheid mis, om het goed te verbeteren. De schuld zou dus op onzen vriend terugvallen, als die zijn vertrouwen niet aan den regten persoon geschonken had. Maar al bezat ik ook de bekwaamheid tot verbeteren, dan nog zou ik er zwarigheid in gemaakt, en opgezien hebben tegen de verantwoording, die ik alzoo tegenover den dichter en het publiek op mij nam. Daarom heb ik ook sommige, waarlijk allergelukkigste verbeteringen, door U mij voorgeslagen, niet durven overnemen, ofschoon ik met U

de zwakke plaatsen, die zij verhelpen moesten, gereedelijk als zoodanig erken. Gelijk onze rondborstige en ongemaakte zeeman het gewoon is, zoo moge hij dan ook in dit stuk zich geheel vertoonen zoo als hij is, met zijne eigenheden, deugden en gebreken. Wij kunnen, dunkt mij, gerust vertrouwen, dat in geen onpartijdig oog de laatste de eerste zullen overschaduwen. Integendeel, hier mag, naar mijn inzien, ten volle gelden het 'ubi plura nitent etc.' *Of zou de vriendschap ons beiden verblinden? Zou het mogelijk zijn in dit werk den waarachtigen dichter te miskennen? en den rijken, dichterlijken geest, zoo warm en krachtig van gevoel, zoo levendig van verbeelding niet te bewonderen, die ook hier met eene waarlijk verbazende gemakkelijkheid zich uitstortte? Want van die gemakkelijkheid getuigt, zoo als gij zelf gezien hebt, onmiskenbaar ook zijn handschrift. Jammer, dat ik dat niet in natura aan het publiek kan voorleggen, het zou den goeden indruk niet verzwakken! Maar ook zonder dat, zal men, vertrouw ik, hier kracht en gloed,*

rijkdom en vloeijende versificatie niet miskennen. Te grooten rijkdom, te weelderigen gedachtenstroom moge men berispen. Dat zij zoo! Tot die berisping krijgt men de aanleiding zeldzaam genoeg, en zij is voorzeker voor hem, die ze ontvangen moet, niet het zwaarst te verdragen!

Weldra derhalve zult Gij, mijn Vriend! zoo ik hoop, den woesten Boekanier, in een net gewaad gehuld, ten uwent zien verschijnen, met (zoo gij er niet tegen hebt) dezen brief van mijnentwege ten geleide. Aan eene vriendelijke ontvangst zal het dien bij U althans niet ontbreken, ook al waart Gij niet, wat gij zijt, voor den dichter en voor mij, en wat ik ben voor U,

Uw Vriend,

AMSTERDAM, J. BOEKE.

December 1839.

I.

Noeme een ander vrij den winter d' ijzren doodslaap der natuur,
Doodslaap is veeleer te noemen 't brandend keerkringsmiddaguur.
Zee en veld en wouden zwijgen,
't Koelend windje ging ter rust,
Mensch en veldgedierte hijgen,
Door den gloed in slaap gesust;
Langs de felgeschroeide kust
Geen geritsel in de twijgen,
Die veerkrachtloos nederhangen onder 't blaakrend zonnevuur.

Slechts 't gedruisch van de oeverbranding hangt op de onbewogen lucht,
En vermengt zijn doffen donder aan 't eentoonig stroomgerucht;
Roerloos blinkt de middagtrans;
Niets beweegt aan de eilandzoomen,
Dan de baar in wilden dans
En het dorrend loof der boomen,
Dat in 't wieg'len op de stroomen,
Langs de kronkelende boorden, naar het spieglend zeeruim vlugt.
Zoo lag de middag, met zijn ademloozen gloed,
Op 't Karaïbisch meer en groenend' eilandstoet.
Een eenzaam klippenstrand, met wouden overtogen,
Hief uit het sluimrend meer zijn groene rotsenbogen,
Met menig berggrot langs de steile en ruwe kust,
Wier eeuwge stilte slechts door de Echo werd ontrust
Der witte branding, die, met onbezweken krachten,
Haar welven had gevormd in duizend onweersnachten.
Daar lag, in 't duister hol, de kostbre buit bewaard,
Met roodbebloede hand op 't dreunend diep vergaard;

Daar lag de sulferschat, die vaak, bij 't wetloos woeden,
Zijn tooverbliksems langs de ontstelde zee deed spoeden,
Als, dondrende over 't meer, met aaklig schutgebrom,
Het donkre roofschip, uit de blaauwe rookkolom,
Het vliedend schip bestookte, of met zijn buit beladen,
De wraak trotseren durfde en de overmagt versmaden.
Een koperkleurig volk van wilden, vrijen stam,
Trotsch, als 't oorspronklijk woud, waaruit het oorsprong nam,
Dat krijg beminde en jagt, en 't vadsig ledenstrekken
In ongestoorde rust, waar niets het uit kan wekken,
Dan naadrend krijgsgevaar of hongers scherpe tand;
Had eeuwen, onbekend, dat schaars bezochte land
Bewoond; - toen over 't meer, door 't hobblend schip gedragen,
Een even wilde stam van 't Oosten op kwam dagen,
Nomadenstam der zee, die zich op 't grensloos diep -
En niet in 't ruige woud - een bloedig jagtveld schiep,
En tuk op bloed en buit, de rijkgeladen schepen,
Waarin het siddrend West zijn schatten weg zag slepen
Naar Spanjes plonderkust, vervolgde langs het zout,
Gelijk des jagers boog den wilden stier in 't woud.
Klein was hun aantal, maar sints d'opgang van hun leven,

Aan bloed en strijd gewoon; - in de oorlogskunst bedreven,
Uit twintig volken door het Noodlot zaamvergaard,
En zonder andre wet dan 't wetloos oorlogszwaard.
Die woeste bende had met gadelooze stoutheid
Elk ongelooflijk feit, dat fabelminnende oudheid
Van reus of Godenzoon of forschen Titan meldt,
En de overlevering van ridderdaân vertelt,
Ontzaglijk waar gemaakt. - Europa zag met ijzen
Die schrikbre reuzenteelt, die uit haar lendnen sproot,
En langs 't Atlantisch meer ontzetting spreidde en dood,
Gelijk een onweerswolk aan de avondkimmen rijzen,
En Spanjes koningsmagt, wie 't Westen groette als heer,
Zag haar galjoenen weggevaagd van 't westlijk meer.
't Was die geduchte stam, dien de Indiaan zag landen,
En 't Karaïbisch volk, verdrongen van zijn stranden,
Te trotsch, om slaaf te zijn, - te zwak tot wederstand,
Zocht over 't wijde meer een ander vaderland. -

't Was op een eiland van die groep, uit steenrotsblokken
Opeengestapeld, maar door de eeuwen overtrokken
Met vruchtbare aardlaag, waar de zuider plantengroei,
Door 't keerkringsvuur gekweekt, in schitterenden bloei

't Veelkleurig bloemtapeet langs ruwen bodem strekte,
Dat zich een diepe grot aan 't vorschend oog ontdekte.
Geen middagzonnegloed drong in die trotsche hal,
Door de eeuwen overwelfd met schitterend kristal,
Getooid met paarlenglans van heldre waterdroppen,
Waar, sijplend door den steen der ruwe bergrotstoppen,
Een zilverkleurge straal van 't blinkend welfsel droop
In zelfgegraven kom, en dan in blijden loop
Zachtruischend langs 't graniet des ruwen bodems zwierde
Naar d' ingang, dien natuur met wondre pracht versierde.
Daar hief een zuilengang, door eeuw bij eeuw gewrocht
Uit blinkend kristallijn van immer drupplend vocht,
De kapiteelen naar de schitterende bogen,
En overtrof de pracht van 't menschlijk kunstvermogen,
Gelijk voor 't stralend goud van 't dagend morgenlicht
De roode flikkring van de ontstoken vuurbaak zwicht.
Daar lag, met d' elboog op een steenklomp, 't hoofd gebogen
In de open handpalm, en de doelloos starende oogen
Naar d' ingang heengerigt, in doffe lustloosheid,
Op 't bonte tijgervel, tot rustbed uitgespreid,
Een statig man. De last van lijden en gevaren
Had slaap en kruin ontbloot van de eertijds bruine haren

En hem - schoon veel te vroeg - met grijsheids sneeuw bestrooid,
En 't hooge voorhoofd en de bruine wang geplooid.
Maar de onverdoofbre vlam der donkerblaauwende oogen,
De helderbruine tint der forsche wenkbraauwbogen,
De donkre knevelbaard, die omkrulde op zijn lip,
Gelijk de strandbaar op de hoekige oeverklip,
Zijn diepe leeuwenstem, 't scheen alles te bewijzen,
Dat zorg - geen jarenlast - zijn schedel deed vergrijzen.
Wie was hij? Waar was 't licht zijn oogen opgegaan?
In welk verwijderd oord had eens zijn wieg gestaan?
Zijn krijgers noemden hem slechts Arnold; langs de baren
Joeg die geduchte naam aan elk den dood in de aâren,
Die aan de heldre kim zijn bloedroode oorlogsvlag
Met onontwijkbre vlugt zich dreigend naadren zag.
Maar nimmer had zijn mond aan een der togtgenooten,
Bij 't schuimen der bokaal, de duistre borst ontsloten.
Geen toon klonk uit zijn mond, sints menig jaar en dag,
Dan 't koud bevelwoord van herroeploos krijgsgezag.
In oog en houding was die waardigheid te lezen,
Die stille majesteit, die minder zielen vreezen,
Aan geesten eigen van dien adel, dien natuur

Tot heerschen heeft bestemd in 't duister wordingsuur.
Geen liefde, als 't krijgsvolk vaak zijn hoofdman toe zal dragen,
Had ooit voor hem in 't hart der stoute schaar geslagen;
Zijn trotsche ziel, die ramp noch onspoed bukken deed,
Boog nooit deelnemend tot haar neer in vreugd noch leed;
Zijn strenge tucht deed vaak hun wilden toorn ontgloeijen;
Slechts onverklaarbre vrees sloot dan hun woede aan boeijen.
Maar als de stormhoed om zijn bruine slapen rees,
Zijn fonklend vlammenzwaard naar buit of vijand wees,
Als hij langs 't golvend meer of Mexicaansche velden
Het donker roofschip dreef of 't oorlogspaard, dan snelden
Zijn Boekaniers ten strijd, vol geestdrift door zijn moed,
Braverende op zijn wenk orkaan en vuur en vloed.

Met kaalgeschoren kruin, omringd van ravenlokken,
Met touwen gordel, kruis, en plooijenrijk gewaad,
Zat een nog jeugdig man, van geestelijken staat,
Het zwart en sprekend oog van weemoedsfloers betrokken,
Aan 's ballings zij - en zocht met menig plegtig woord,
Met tranen en gebeên in de ijzren borst te dringen
Des stouten krijgsmans, die door wreevlig ledenwringen,

Met toornig' uitroep en met vloeken, half gesmoord,
Zijn ongeduld verried. - Door 't jeugdig groenend loover,
Dat om den ingang boog, zag deez' het zeeruim over.
Hij zag op 't spieglend vlak, door 't middagvuur gegloeid,
Zijn schip bewegingloos aan 't anker vastgeboeid.
Nog kort geleden zag de zon in 't kimwaarts dalen,
Op Portorico's reê, den Spaanschen wimpel pralen
Van zijn verheven top, en rolde fier en stout
Kastieljes burgtvaan van zijn spiegel over 't zout.
De zon zag de eigen kiel, bij 't rijzen uit de kimmen,
Met blanke zeilenpraal haar stralen tegenglimmen,
Maar wimpel noch banier blonk over d' effen vloed,
En 't hagelblanke dek was roodgeverwd door 't bloed.
En nu met majesteit op 't rustig water prijkend,
De zwart gepluimde zwaan van 't gloeijend Zuid gelijkend,
Verhief 't als roofschip fier de schoongevormde leest,
Meer, dan de felle orkaan, op 't westlijk meer gevreesd.
In 't eindeloos verschiet, in nevelige glansen,
Zag hij de onzigtbre kim versmelten met de transen,
En door den damp misleid, die lucht en kim betoog
En elken lichtstraal brak, scheen voor 't verbijsterd oog

Elk neevlig eiland, uit den schoot der zee verheven,
Op onbemerkte wiek in 't luchtruim op te zweven.

Niet ver van 't eenzaam strand verhief een naakte rots
Haar spitsen, donkren top door 't onverpoosd geklots
Der branding, - en zijn oog, dat waarde langs de kusten,
Bleef doelloos op den strijd van klip en strandbaar rusten.
Daar rolde golf bij golf, (een heir ten slag geschaard,)
Maar brak, in schuim verspat, op 't puntig rotsgevaart.
Een hevige aardschok had, in lang vervlogen jaren,
Het van den top eens bergs gescheurd, en in de baren,
In woeste onvruchtbaarheid, voor eeuwig neergesmakt,
Zijn hoogen stand ontrukt, - gescheurd, - maar onverzwakt.
En vruchtloos ondernam 't geweld der zeegetijden
't Vernielend sloopingswerk op zijn geduchte zijden,
Dat, bij vulkanenlicht en nachtlijk stormgeknal,
De aardbeving niet vermogt in 't uur van zijnen val.

Lang bleef hij stil dit beeld zijns jammerlots betrachten,
Een wilden stroom ten prooi van zwarte zielsgedachten;
‘Ziet gij dien steenklomp ginds, wanstaltig en misvormd,’

Dus brak hij eindlijk los, ‘waar de oceaan op stormt?
Eens zag men hem als spits op gindschen bergtop pralen,
En baadde hij zich 't hoofd in de eerste morgenstralen,
Als meer en eiland, aan zijn voeten uitgestrekt,
Nog met het grijze kleed der scheemring lag bedekt! -
En nu - daar zonk hij neêr, ten spel der wilde golven,
Begroeid met zeegewas en oesterschelp, bedolven
In 't slijmig oeverzand. Ruk eerst dien steenklomp op,
En hef hem, als voorheen, ten troon op gindschen top,
Geef hem de wouden weêr, die eens zijn kruin versierden,
En als een helmpluim om zijn groenen schedel zwierden,
En zoek dan artsenij voor de ongeneesbre ziel,
Die van nog hooger stand in lager diepte viel.
Ja! heilvoorspellend blonk, bij d' aanvang van mijn leven,
't Geheimvol starrenheer aan 's hemels donkre dreven;
Rang, glorie en fortuin versierden met hun schat,
Als pleegsters van mijn jeugd, mijn weidsche bakermat.
Mijn zwaard won in den kamp voor 't dierbaar land der vaâdren
Een onverwelkbre kroon van groene lauwerblaâdren;

Een achtbaar, oud blazoen, door eeuw bij eeuw gewijd,
Blonk op mijn riddervaan in vaderlandschen strijd.
Wie had in 't diepst van 't hart toen 't denkbeeld durven voeden,
Dat eens in later tijd, langs de afgelegen vloeden
Van 't Karaïbisch meer, die troetelzoon van 't lot
Het roofschip voeren zou, in krijg met mensch en God,
En dat op aard hem niets zou over zijn gebleven,
Dan de angelspits in 't hart, het koud vijandig leven,
Een naam - eens 't morgenrood op 't nat bedauwde land,
Doch nu het bloedig licht van nachtelijken brand; -
Een toekomst - 't eenzaam meer, bedekt met honderd wrakken,
Gelijk. - Dan 't is genoeg;'t berouw is voor de zwakken.
Maar 't is, alsof een stem in 't binnenst van mijn borst,
Die zwijgend, jaren reeds, haar last van jammer torscht,
Mij fluistrend predikt, dat er leniging van smarte
In vrije ontboezeming van 't opgekropte harte
Te vinden is. Ik heb, toen 't opgeheven zwaard
Reeds dorstte naar uw bloed, u 't veege lijf gespaard.
'k Weet niet, welk toeval mij, voor 't eerst in lange jaren,
Gevoel van deernis met een Spanjaard deed ontwaren.

Hoe 't zij, gij leeft! en ik zag van dat tijdstip af
In u een dierbaar iets, waaraan ik 't leven gaf.
Ligt voeg ik bij die gift den schat van mijn vertrouwen.
'k Wil u 't verzegeld boek van 't zwart verleên ontvouwen,
En bladen oopnen, waar ge, in bloedig letterschrift,
Den oorsprong van mijn krijg met Spanje ziet gegrift.'

II.

Na jaren van vergeefschen strijd
   En nutteloos vergoten bloed,
Dat Neêrlands velden wijd en zijd
   Had overstroomd in purpren vloed,
   Had eindlijk Spanjes felle leeuw
   't Rampzalig land, dat schier een eeuw
Ontvolkt was door zijn tand, verlaten;
   En ijlings had het, fier en vrij,
   Op 't rookend puin der dwinglandij
   Zich stout verheven in de rij
Van de onafhankelijke staten. -

Maar 't onweêr, dat zoo lang en fel
Gewoed had over 't siddrend land,
Verscheurde 't zwarte wolkfloers wel,
En rolde weg van 't Noorderstrand,
Maar bleef nog aan de Zuiderkimmen
Met tusschenpozend weêrlicht glimmen.
En menigeen sloeg nog met schrik
Op 't jagend zwerk een duistren blik,
En vreesde in elken nevelvorm,
Die donker voortzweefde aan de lucht,
In elk verwijderd windgerucht,
Den weêrkeer van den oorlogsstorm.

Nog dronk aan Maas en Scheldevloed,
In 't land van Vlaming en van Waal,
De grond het rookend burgerbloed;
En weiflend hield de zegepraal
In d' ijzren vuist de roode schalen; -
Die, zwevend bij het krijgstoortslicht,
In onverbroken evenwigt,
Geen strijdkans klimmen deed of dalen.
's Hertogenbosch zag van zijn wal,
Beneden in 't omringend dal,

Oranjes vanen zonder tal
En witte tentenrijen blinken:
En onophoudlijk, dag en nacht,
Joeg de onontwijkbre kogeljagt,
En deed met pletterende kracht,
De muren gruiz'lend nederzinken
In 't slijk der halfgedempte gracht.
Vergeefs was Grobbendonck's beleid
En veldheers kunst ten toon gespreid,
Vergeefs zijn welbeproefde degen;
Niets hield den loop van 't Noodlot tegen,
Dat over die onredbre stad
Den regterstaf gebroken had.

Het maanloos firmament glansde in der starren pracht;
Het stroomgerucht der Maas klonk eenzaam door den nacht,
En in de donkre verte, in 't schemerlicht verloren,
Hief boven 't zwarte bosch een lusthuis muur en toren,
Waaruit de zwakke toon van feestmuzijk weêrklonk,
En menig roode straal op loof en takken blonk.

Bevallig lacht dit oord, wanneer de lentestralen,
Hun gulden tinten over 't schoon gelaat der dalen
Verspreiden; als de zon van uit haar middagvak
Gloeit in het spieglend lei van 't grijze torendak,
En hier en ginds in 't bosch, door 't loofverwulfsel brekend,
Den knobb'lig' eikenbast met schittrend kantlicht teekent.
Doch nu in 't nachtlijk uur, bij maanlooz Etherboog'
Is 't, als een wildernis van stammen, waar het oog
Begin noch einde aan ziet. Op 't ondoordringbaar donker,
Kwam 't breede lusthuis uit met helder lichtgeflonker;
't Was eens een statig slot in d' ouden riddertijd,
Een grijs gedenkstuk van reeds lang vergeten strijd;
Maar in der eeuwen loop was schans en muur vervallen,
En 't bonte bloemterras verving de aloude wallen.
In lustpaleis verkeerd, blonk nu in elke zaal
De pracht van later tijd bij de oude wapenpraal;
En vrolijk dansgewoel, bij 't zoet geruisch der snaren,
Kwam zich aan stemgerucht en bekerklinken paren.
Hier zag men 't lang rapier, den hoogen vederbos
En 't sluitend zwart satijn van Spaanschen kleederdos,
Met kaalgeschoren kruin en weidsche kerkgewaden,
Bont, purper en brokaat, met schatten overladen

Van fonklend eêlgesteente, en al, wat rang en magt
Zich, in die weeldrige eeuw, als tooi had uitgedacht,
Praalde op rapier en kleed. De kostbre buit der golven,
Aan Ceilons verre kust uit d' afgrond opgedolven
Der blaauwe parelzee; - die op der maagden borst,
Schoon helder, als het licht van 's hemels starrenbanen,
Zijn hagelwitten glans bij 't blanker vel zag tanen,
Was rijk, als 't losgeld van een overwonnen vorst.
Want al wat edel was in Brabands rijke dalen,
Stroomde in dit uur bijeen in deez verlichte zalen.
En menig kroonlicht wierp, in honderdkleurgen glans,
Zijn straalgewemel op het woelen van den dans,
Die honderd voeten wiekte op 't ruischen van de toonen;
En purpre weêrglans lag op honderd blanke koonen,
Waar menig handdruk, zacht beantwoord in 't gedrang,
Gezondheids blos verhoogde op menig schoone wang,
En 's jonglings vuurblik vaak, met hartdoorgloeijend stralen,
't Satijnen ooglid over 't maagd'lijk oog deed dalen:
Opdat die stoute blik het antwoord, dat hij zocht,
Niet even brandend in die oogen lezen mogt.
De vreugde ontvlamde 't bloed endeed de boezems hijgen:
De blikken spreken, en de ontroerde tongen zwijgen.

Slechts zij - de koningin van 't feest - was bleek en koel,
Bij 't schaatren van de vreugd en 't blijde feestgewoel.

Stil, in zich zelf gekeerd, den donkren blik betogen
Als met een floers, alléén in d' onafzienbren drom,
Geleek zij 't beeld der heilge in 't weidsche heiligdom,
Bewustloos van de schaar, aan zijnen voet gebogen:
Een marmren standbeeld, koud, bewegingloos en stom.
Haar afgetrokken geest, aan 't bont gewoel ontheven,
Scheen op verbeeldings wiek zijn hulsel uit te zweven,
En liet het achter zich als onbezielde leest,
Wel schoon, maar levenloos. 't Was haar verlovingsfeest;
Maar hij, die eerlang haar voor 't echtaltaar zou leiden,
Wiens vreemde hand haar 't kille huwlijksbed zou spreiden,
Was niet de man, wien zich haar hart gekozen had
Ten trouwen togtgenoot op 's levens pelgrimspad.
Zij minde een ander - maar een donker noodlot rukte
Dien liefdeband van een, waar 's vaders vloek op drukte;
Want de afgod van haar ziel, de jongling harer keus,
Streed onder vrijheidsvaan en voerde Oranjes leus.
Haar vader haatte hem! - Hij, vriend der Kastiljanen,
Vervloekte 't uur, dat eerst hun overwonnen vanen

In 't veld zag bukken voor der Geuzen vrijheidsvlag,
En 't eerst den grondslag van hun vuurtroon schokken zag.
Lorenzo, eedle telg, uit koningsbloed gesproten,
De waardigste in zijn oog van Spanjes heldenloten,
Wiens zwaard, in vroeger eeuw, gewijd door 't Moorsche bloed,
Voor God en 't waar geloof in Neêrland had gewoed,
Beminde met al 't vuur, in 't zuidlijk bloed aan 't branden,
De blondgelokte maagd der koude noorderstranden.
Hij had haars vaders woord - en ongeduldig, woest,
Mat hij den korten tijd, die nog verloopen moest,
Voordat - de smart ten spijt, die 't vleesch roofde aan haar koonen, -
Een afgedwongen echt zijn hartstogt zou bekroonen.
Daarom was de eedle maagd zoo dood'lijk bleek en koel,
Bij 't schaterend banket en 't blijde dansgewoel.

Het feestlijk uur verliep - en in de ontruimde hallen
Kreeg de Echo eindlijk rust van 't eindloos vreugdeschallen.
't Gedrang der gasten, 't luid gewoel van knecht en knaap,
't Muzijk, de bekerklank, 't zweeg alles, en de slaap
Regeerde op donzen troon in zaalgewelf en toren.

Het licht ging knappende uit. Niets kwam de rust meer storen.
Ook buiten over 't park had, vol van majesteit,
De helbestarnde nacht zijn donker kleed gespreid.
Het lisplend koeltje zweeg. De nachtuil op de daken
Zong 't onheilspellend lied, gepaard aan 't knarsend kraken
Van d'ijzren weêrhaan op den toren. 't Dof geplas
Des Maasstrooms mengde zich aan 't verre hondgebas.
De torenwachter sloot, vermoeid van 't doelloos staren,
Het scheemrend oog en liet de schorre alarmtromp varen;
Hij zag niet meer, hoe aan de donkre starrenbaan
De zilvren nachttoorts over 't bosch was opgegaan.
Hij zag niet, hoe van verre, in de overdauwde dreven,
Een wemelende stoet van lichtjes aan kwam zweven,
Die, snel bewegend, beurtlings schitterde en verdween,
Als of de maan op helm en spies en lanspunt scheen.
Een dof geratel, dat zich nu en dan deed hooren,
En nadrend hoefgetrappel scheen, suisde aan zijne ooren
Voorbij: - hij had omlaag het knarsen niet gehoord
Van 't zacht geopend raam, dat uitzag op de poort,
En waar zich, donker tegen 't licht der starren zwevend,
En als een zwaluwnest aan de oude wallen klevend,
Een zwaar balkon verhief, dat over d' ingang boog,

Waarop onduidlijk in het donker iets bewoog!
De wachter merkte 't niet. En toen hem 't toeval wekte,
Zag hij een zwarte lucht, die 't firmament bedekte,
En hoorde slechts den wind, die op zijn donkre vlerk,
Door 't ruischend boschdal woedde en door het jagend zwerk.
Verstijfd van kou, wond hij de sidderende leden
Digt in de mantelplooi en prevelde gebeden;
Terwijl zijn zoekend oog aan d' overwolkten trans
Verlangend uitzag naar den graauwend' ochtendglans.

In 't half verlicht vertrek, van Arnolds arm omvangen,
Lag minnende Adelheid, met tranen op de wangen,
Ontperst aan de enge borst door innig zielsgevoel.
Met snel gewiekten voet ontweek zij 't feestgewoel,
Dien kouden schijn van vreugd, en kouder huichelvrinden,
Om in den arm der min haar laatsten troost te vinden.
De nachtwind, nat van dauw, die door het venster drong,
Voer door haar pronkgewaad en dartle lokkenwrong;
Zij voelde 't niet. De vlam, die 't minnend hart doorgloeide,
Verkeerde in vuur het bloed, dat in hare aders gloeide:
Dan hoe die min geschetst in 't zwakke woordenbeeld?
Zelfs Arnolds sterke hand, door 't ridderzwaard vereelt

Schokte in den fellen storm van 't heftig zielsontroeren
De teedre leest der maagd, ligt, als een sylfenvorm,
Trilde, als de ranke pijn, wanneer de winterstorm
Met buldrend wiekgeklep zijn vlagen aan komt voeren:
't Verstommend zielsgevoel benam haar d' ademtogt,
Maar 't traanvol oog sprak meer, dan de arme taal vermogt.

‘Welaan!’ dus sprak hij, hand en blik omhoog geheven,
‘Dit uur nog velt het lot het vonnis van mijn leven;
Een hemel aan uw zij, - of aardsche hellestraf,
En korte pelgrimstogt naar 't purpren heldengraf.
Het hart uws vaders, in vooroordeels juk geklonken,
Kan onze wanhoop in geen kinderliefde ontvonken;
En aan partijzucht meer, dan aan zijn kroost verwant,
Legt hij zijn vadervloek op onzen liefdeband.
Wilt gij, geliefde! huis en vaderland en vrinden
Verlaten, en uw lot aan 't lot des ballings binden,
Wien van fortuin en rang niets overblijft op aard,
Dan moed in 't trouwe hart en 't vlekloos ridderzwaard?’

Hoog zwol de fiere borst der maagd, en in hare oogen
Kwam 't vuur van 't vast besluit den traan der liefde droogen.

‘'k Kan alles, - sterven zelfs, wanneer het God gebiedt,
Maar leven zonder u, geliefde! kan ik niet! -
Ach, vruchtloos poogde ik in mijn hart die vlam te smoren,
En klonk mij 't plegtig woord uit 's priesters mond in de ooren:
“Ontaarde dochter! eer de bron van uw bestaan,
Opdat de God der liefde uw aardsche levensbaan
Verlenge!” - Wat gold mij 't rampzalig tijdverlengen?
Wat vreugd kon buiten u mij de eeuwigheid zelfs brengen?
Ach, menig morgen zag mijn bittren zielenkamp;
En menig langen nacht verlichtte de outerlamp,
Die de enge bidkapel met heilgen glans bestraalde,
Mijn bangen strijd. Vergeefs, de liefde zegepraalde.
Het verre hoefgestamp eens kleppers in den nacht,
Door d' adem van het koeltje in 't luistrend oor gebragt;
De toonen van een harp, die 't ruischen van haar snaren
Paarde aan 't verwijderd lied, of 't ritslen van deblaâren
Joeg vaak mij 't jagend bloed als vlammen door de leên,
Tot in mijn ziel elk beeld, slechts 't uwe niet, verdween.
Dan schokte een voorgevoel mijn sidderende leden.
'k Hoorde in 't gekraak van 't schot het ritslen van uw schreden

Ik dacht uw beeld te zien in 't halfgeopend raam,
'k Mengde in mijn boetgebed vaak ongemerkt uw naam,
En d'eerste dageraad, die 't starrenlicht deed tanen,
Weerspiegelde al te vaak zijn purper in mijn tranen.
O! liefdrijk opgekweekt aan 't teeder moederhart,
Gevoelde ik mij te zwak in 't worstlen met de smart.
Had d' ijzren vader wil mij niets gevraagd, dan 't leven,
'k Had, als nietswaardig goed, het gaarne prijs gegeven;
Had mij zijn liefde van dien haatlijk' echt bevrijd,
Ik had in de enge cel mijn hart aan God gewijd,
En moedig, dag en nacht, met tranen en gebeden,
De liefde, die mij moordde, in 't zwakke hart bestreden;
Maar toen hij, toornig, hard en dreigend voor mij stond,
't Herroeploos dwangbevel in d' onbewogen mond,
Toen schonk mij wanhoop kracht. Toen voelde in hart en ader
Ik d' onbedwingbren geest, het erfdeel van mijn vader;
Toen voelde ik, leeuwenwelp, in 't onverbasterd bloed,
Mijn leeuwenafkomst en onbuigbren leeuwenmoed.
Nu *wil* ik de uwe zijn; want morgen slaat de stonde,
Die me anders heensleept naar Lorenzo's huwlijkssponde,
‘En eer!....’ Hier zweeg zij, maar geen menschlijk stemgeluid

Sprak met dien nadruk ooit het vreeslijk denkbeeld uit,
Dat slechts een oogenblik haar donkre ziel doorgloeide,
Terwijl vertwijfeling haar spraakvermogen boeide,
Als die bezielde blik van 't wild en traanloos oog,
Dat dreigende een minuut zich ophief naar omhoog.

Gelijk de wolk, die uit de donkre kimmen stijgt,
En zwarter zaamgepakt, het veld met onweer dreigt,
Als 't maanlicht opgaat over berg en bosch en dalen,
Verbleekend wegsmelt voor 't vermogen van haar stralen,
En eindlijk, opgelost in 't grensloos ruim, den nacht
Weer stoorloos blinken laat in onbewolkte pracht;
Zoo loste in Arnolds hart, bij minnende Aleids rede,
De wolk der wanhoop op in stille liefde en vrede.
Nog donker, ja, maar schoon, door menig star verlicht,
Blonk nu de toekomst in verbeeldings droomgezigt.
Hij kuste in zacht gekoos, met nameloos verlangen,
Het bigglend parelvocht van Aleids bleeke wangen.
‘Het is een droombeeld, voor welks magtlooz' arm gij ducht,
Een ijdle mistgestalte, een spook, dat henenvlugt!
Eens in den bajertnacht van 't bijgeloof geboren,
Maar ijlings wijkend bij verlichtings morgengloren.

De on teugelbare wil is, als de windstroom, vrij!
Zelfs de Almagt bindt den wil des sterv'lings niet! En wij?...
Nog rookt het offerbloed van duizend martelaren,
Reeds rijst de vlam omhoog van vrijheids heilge altaren,
En, naauw gekoesterd door haar eersten zonneschijn,
Verbiedt des vaders mond het kind, om vrij te zijn!
Wat baat ons 't breken van Kastieljes geesselroede,
Wanneer vooroordeels magt, partijzuchts dolle woede,
Met zwaarder ketenlast, dan 't Spaansche slavenjuk,
Den weg ons sluiten tot ons duurgekocht geluk?
Vereer uw vader. Maar eerbiedig zonder vreezen!
Geen wet gebiedt den mensch, zijns vaders slaaf te wezen;
En de onberaden vloek - meedoogenlooze spruit
Van woesten wrevelzin - in gramme vlaag geuit,
Is als de giftdamp van verpeste slijkmoerassen,
Die doodlijk hangen blijft op de onbewogen plassen,
Waaruit hij oorsprong nam. De Godheid hoort hem niet;
De wind verwaait dien vloek door't eindloos luchtverschiet.
Hij weegt niet in de schaal van 's hemels raadsbesluiten,
En even schoon zal op uw graf de bloem ontspruiten,
Bij 't keeren van de lente. En leerde, in 't eigen uur,
Des priesters mond u niet in 't vroom bekeeringsvuur:

‘Gij zult uw vader en uw moeder, maag en vrinden
Verlaten en uw lot aan 't lot des mans verbinden,
Dien eens de liefde u schonk, met moederlijke hand,
Ten trouwen togtgenoot in 's levens pelgrimsland!’
‘Gevorderde ouderdom miskent het waar genieten,
En ziet zijn korte stonde in 't koud bejag vervlieten
Van eerzuchts valschen droom, van rang in kerk en raad,
Van invloed, goud, gezag en hoog benijden staat.
Slechts 't rustloos jagen naar die grootheid noemt hij wijsheid,
En eischt van 't vuur der jeugd de winterkou der grijsheid,
Noemt liefde zwakheid, wijl zij 't klatergoud veracht,
En waagt, vermetel, krijg met liefdes Godenmagt.
Laat hij niet snoeven op de onfeilbare ondervinding
Der jaren, in den nacht van diepe zelfsverblinding,
Die, gistren zelf nog jong, zijn onbedwingbre jeugd
In éénen dag vergat met al haar leed en vreugd;
En nu voor de eigen roê zijn zonen wil doen beven,
Die eens zijn eigen arm, in d' opgang van zijn leven,
Verbrak. - Zal 't stokoud paard, dat nu de stramme leên
Met moeite voortsleept langs de velden, waar voorheen

Zijn forsche hoefslag klonk, het jonge krijgsros dwingen,
Om niet meer fier en vrij door 't vrolijk veld te springen,
Maar kruipende aan zijn zij, met tragen lijkvaartstred,
Te grazen langs den boord van 't zonnig waterbed?
Neen, moedig klinkt zijn stem! de grond dreunt van zijn hoeven!
Zijn vuuroog blinkt van lust, den wedloop te beproeven!
Hij welft den fieren hals en schudt de zware maan!
Zijn staart zweeft op den wind, als duistere oorlogsvaan.
Daar rekt hij langs den grond de ranke hindenleden!-
Zijn zelfgekozen weg voelt naauw zijn vlugge schreden,
En 't vreugdgehinnik trilt en schatert door de lucht,
Die minder vrij is, dan zijn toomlooze aadlaarsvlugt!
En wilt gij aan mijn zij het heil der vrijheid deelen?
Wilt gij met zachte hand der boeijen wonde heelen?
Deez' grond verlaten en den vaderlijken haard
Voor menig vreemd gewest, met niets, dan mij, op aard;
Geen goed, dan mijne liefde? En zal, in later dagen,
Geen vruchtloos naberouw aan uwen boezem knagen,
Om weggeworpen rust, om rang en schatgemis,
Als op 't gekozen pad geen weêrkeer mooglijk is? -
Mijn keus staat eeuwig vast! Voor mij heeft op deze aarde

Geen wereldschepter, zonder Aleids liefde, waarde;
Mij zal uw boezem tot een koningszetel zijn;
Uw liefdestralend oog een eeuw'ge zonneschijn;
Mijn wereld, de enge kring, waarmeê me uw arm omkronkelt;
En elke lach van vreugd, die uit uw blikken fonkelt,
Vergoeding voor mijn rang, mijn stand en ouden naam!
De hemel van uw liefde is meer, dan schat en faam!'

Een vlammenkus, wiens zin de rijkste woorden tartte,
Het hevig zwellen van 't verrukte maagdenharte,
Een trillende armendruk gaf antwoord aan zijn stem,
Eer de arme taal zulks kon, met meer dan woordenklem.
Wel hem! wien 't noodlot, in het bontgekleurde leven,
Een enklen polsslag lang dien wellust heeft gegeven,
Die in de ontgloeide borst, van hemellust doorwoeld,
De zwijgende almagt van dat antwoord heeft gevoeld!
O, in dien vuurkus, in het siddren van de leden,
In 't helder parelvocht, aan 't zwijmend oog ontgleden,
In d' onbemerkten zucht, der volle borst ontweld,
Die golvende aan de boei van de enge keurs ontzwelt,
Is diepe waarheid, onnavolgbaar voor den logen,

Is overreding, wier welsprekend alvermogen
Den bangen twijfel uit de ontroerde borst verbant;
Gelijk bij 't opgaan over 't nat bedauwde land,
Het albezielend vuur der heldre morgenstralen,
Den nachtmist wegvaagt uit de schemerende dalen.

‘Het uur van onze vlugt,’ sprak hij in 't eind, ‘is daar;
Langs heel den Maaskant waakt mijn trouwe ruiterschaar,
En de ijzren slaap, die, als een keten, in deez' muren
Der mannen leden boeit, zal dan nog stoorloos duren,
Als ver van deze plek, de dagende ochtendgloed
Ons op een veilger grond zijn warmen morgengroet
Komt brengen. Als het bosch 't verraderlijk geflonker
Van 't maanlicht ons verbergt, en 't diep vertrouwlijk donker
Zich over d' omtrek spreidt, zult ge op 't getrouwe paard
Zoo vrij zijn, als de wind, die door uw lokken vaart:
En morgen, als de zon haar laatste schemerglansen
Weêr uit ziet dooven aan de nachtelijke transen,
Zal ginds in 't vrije land, vrij onder Nassaus vaan,
Waarheen geen magtwoord reikt van Paap noch Kastiljaan,
Waar vloek noch dwinglandij noch priesterhaat ons scheiden

De vrije, onbreekbare echt ons 't bed van rozen spreiden! -
Laat vrij Lorenzo, op zijn vorstlijke afkomst fier,
En zeker van uw hand, met koninklijken zwier
De trotsche hoofdkerk tot zijn echtfeest op doen sieren!
Nooit breekt de morgen aan, die hem dat feest ziet vieren!
Gelijk aan d' Alpentop 't ontzaglijk sneeuwgevaart,
Door honderd winters op de rotsen zaamvergaard,
Met eeuwig dreigen boven 's wandlaars hoofd verheven,
Zijn donkre schaduw over 't redloos dal doet zweven,
Dat eenmaal, vroeg of laat, in d' onontwijkbren val
Het wijde graf van zijn bewoners worden zal:
Zoo onontwijkbaar in 't verdelgend nederdalen,
Hangt over hem het zwaard der wraak.
    Maar waarom dwalen
De woeste beelden van vervolging, veete en bloed
In dit onschatbaar uur door niijn ontvlamd gemoed?
Vergeef, geliefde maagd! dat, van uw arm omkronkeld,
Mijn blik van ander vuur, dan dat der liefde fonkelt.
Het zij de laatste maal. In gindsch gelukkig oord,
Waarin geen wapenklank het mingenoegen stoort,
Wacht me, aan uw borst gekneld, een hooger, zoeter zegen,
Dan die, door 't koude staal in 's vijands bloed verkregen.

Daar, als de bloemenkrans, mij door uw hand geplukt,
Me in plaats van 't koud helmet het wolkloos voorhoofd drukt,
Zal 't Eden onzer jeugd, zoo wreed verwoest, herleven,
En ons in milder lucht de zoete vruchten geven,
Wier teedre bloesemknop hier, eer hij bloeit, verdort,
En in den storm van woede en haat verslagen wordt!'

Lang lag 't gelukkig paar; in zoet welsprekend zwijgen,
Elkaar aan 't hart geklemd in bovenaardschen droom.
De nacht was plegtig stil; slechts 't murmlen van den stroom
Gaf fluistrend antwoord aan 't geritsel van de twijgen.
Geen oog bespiedde hun verrukking. Slechts de maan,
Die lagchend in 't azuur der donkre starrenbaan
Haar zilver uitspreidde op 't gerimpeld vlak der baren,
Wierp zacht, weemoedig licht door 't diep gewelf der blaâren.
Mij boeit dat plegtig uur, in helbestarnden nacht,
Vaak in zijn tooverkring met onbeschrijfbre magt,
Wanneer de Schelde, door geen ademtogt bewogen,
Gelijk een zilver kleed zich uitspreidt voor mijne oogen;

En, als een donkre streep, de wederzijdsche kust
Met al haar dorpen zwijgt in ongestoorde rust.
Een magtig zielsgevoel komt dan het hart beknellen;
De toonlooze eenzaamheid doet borst en aadren zwellen
Van nameloos gevoel, dat, met ontembren gloed,
Den polsslag sneller jaagt en de aadren kloppen doet,
Dat ziel en zin vervult met toomeloos verlangen,
Om iets, dat weêr bemint, aan 't volle hart te prangen,
En luide ons predikt, dat, in d' eersten scheppingsstond,
Natuur geluk en liefde onscheidbaar zamenbond.

Droom voort, gelukkig paar! den schoonsten droom des levens!
Geniet, zoo lang hij duurt! Het is zijn kortste tevens!
Heil u, gij zaal'gen, dat der Almagt moederzorg
De onzeekre toekomst voor uw duistren blik verborg!
Hoe vaak zou 't aaklig spook van naderende dagen
De vreugd van heden uit uw blijden kring verjagen,
Wanneer het oog, bestraald door waarheids droeven dag,
Der uren bonte rei ontsluierd naadren zag,
En 't lot bij elken slag, bestemd u 't hoofd te treffen,
Reeds dreigende in 't verschiet de tuchtroe zag verheffen!

Vlugt ook 't geluk zoo snel, als 't water in den vliet,
Geniet, zoo lang het duurt! De toekomst kent gij niet.

Weer scheen de morgenzon op berg en bosch en dreven,
En in 't ontwaakt kasteel was alles lust en leven.
Het oog van allen wachtte op minzame Adelheid,
Gelijk natuur de komst der daggodes verbeidt.
Vergeefs! Ontverwd van kaak, de handen zaamgevouwen,
Verschenen, zonder haar, de reijen harer vrouwen;
En als een donderslag aan onbewolkte lucht,
Klonk 't in haars vaders oor: ‘Uw dochter is ontvlugt!’
Nooit zag zijn oog haar weêr na die rampzaalge stonde.
Verlaten was 't vertrek, en ongerept haar sponde;
Er hing van 't hoog balkon, op 't natbedauwd terras,
Een zijden ladder neer, - en 't omgewoelde gras
Droeg versch en diep het merk van vlugge paardenhoeven,
Ten wilden ren gespoord.

Ik zal het niet beproeven,
De ontembre wanhoop van den woesten bruidegom
Te malen, - noch de vlam, die in zijn blikken glom.
Zijn donkre wang was met een doodskleur overtogen,
't Onbluschbaar vuur der wraak brandde in zijn gloeijende oogen,

Het tijger oog gelijk in doodelijke pracht,
Wanneer de reiziger, in 't uur van middernacht,
Den fellen vuurblik door het donker loof ziet zweven,
En weet, dat die minuut de laatste is van zijn leven.
En vruchtloos volgde hij, met vogelsnelle vaart,
't Onduidlijk hoefspoor, tot zijn stortend oorlogspaard,
Aan de eindpaal van zijn loop, de vlugge leden strekte
In de onverbreekbre rust, waaruit geen spoor het wekte;
Hij vond haar niet - en als een giftslang, wond de smart
Zich, rustloos knagend, om zijn wraakbegeerig hart.

III.

Zoo ver had door herinn'ringskracht,
In jeugdig vuur ontgloeid,
De krijgsman 't lang verhaal gebragt,
Dat, met eene ongewone magt,
Den priester hield geboeid.
Toen zweeg hij, en zijn bruin gezigt,
Een poos door warmer gloed verlicht,
Die, bij 't herdenken aan 't voorleên,
In zijn gelaat als spiegel scheen,
Werd donker, als het graf;
Terwijl in duidelijke taal

Zijn blik, waar elke hellekwaal
Uit sprak, aan 't onvoleind verhaal
Een vreeslijk einde gaf.
Lang zaten beiden zwijgend neer,
Elk in een rustloos, woelend meer
Van somber zielsgepeins verloren;
Terwijl slechts 't mischen van de beek,
Die langs den ruwen bodem streek,
Zich murmlend in de grot deed hooren.
Den priester scheen 't, als of een straal
Van licht, bij 't aangehoord verhaal,
Zijn ziel was opgegaan.
In ander oord, in vroeger stond,
Had hem voorheen eens biechtlings mond
Dat voorval doen verstaan;
En uit herinn'rings donkren vloed,
Rees een tafreel van strjjd en bloed,
Van dorp en slot in laaijen gloed,
Met honderd beelden van 't voorheen;
En woelden onbepaald dooreen,
In wilden schimmenstoet.

In 't eind hief hij het peinzend oog
Naar 's ballings bleek gelaat omhoog:
‘En welke ramp,’ dus sprak hij zacht,
‘Heeft die gebeurtnisvolle nacht
U over 't heilloos hoofd gebragt,
   Die zoo u nedersloeg,
Dat ze u dus ver van maag en vrind,
En 't vaderland, zoo teêr bemind,
   En erf en haard verjoeg?
Welk onverdraaglijk harteleed,
Dat u de makker worden deed
   Van menschen, ruw en fel,
Als 't roofdier in der bergen kloof,
Die leven van geweld en roof,
Voor regt en eer en godsvrucht doof,
   Lijfeignen van de hel,
Die ieder man van edel bloed
Meer dan het pestgif s[chuwen] moet?’

Als door een adderbeet gewond,
Zoo sprong de krijgsman van den grond,
Met wilden toorn in blik en mond;

‘Gij spreekt vermeetle taal,
Die, ongestraft, voor de eerste maal
Weergalmt in 's ballings kluis!
Wie voert hier wetteloos het zwaard?
Wie is, van 't edel bloed ontaard,
Zijn adeldom en rang onwaard?
Wien noemt gij roofgespuis?
Hem, die, bekleed met koningsmagt,
Trouw, eer en wet en eed verkracht,
Die, schandvlek van zijn huis,
Zijn volk, als 't weerloos jagtdier, stroopt,
Zijn eedlen moordt, hun steden sloopt,
Hun goud in vreemde schatkist hoopt,
En 't kind in 't bloed zijns vaders doopt?
Of hem, die, wat hij eens bezat,
Gade, erf en maagschap, rang en schat,
Door 't driest geweld verloor,
En toen, alléén en vreemd op aard,
Op 't puin van zijn verstoorden haard,
Zijn boei versmeed heeft tot een zwaard,
En 's roovers bloedig spoor
Vervolgde, tot hem 't mogt gelukken,

't Geroofde goed zijn vuist te ontrukken,
En wraak te nemen voor al 't leed,
Dat hij moedwillig lijden deed?

Hem moge uw vroome banvloek doemen,
Hem moogt gij bloedig roofdier noemen,
Wiens naam, langs heel dit westlijk strand,
En in 't verwijderd morgenland,
Daar, waar de zon de kim ontwijkt,
Daar, waar ze in middagglansen prijkt,
En waar zij 't koele zeebed zoekt,
In honderd talen wordt gevloekt;
Die met zijn zaamgeroofden schat,
Van Peru's hartbloed overspat,
Zijn plonderscharen, tuk op moord,
Door woede en hebzucht aangespoord,
Betaalde, om in de rijke streken
Van 't weer- en argloos Nederland,
De fakkel van den krijg te ontsteken;
En schuldloos, edel bloed, bij beken,
Van houtmijt en schavot deed leeken,
Aan Flevo's siddrend strand.

Ja, priester! Spanje moogt gij vloeken,
Dat roofdier zonder band noch toom;
Dat helgedrocht moogt gij gaan zoeken
Aan Taijo's groenen zoom!'

'En heeft,' dus sprak de priester weêr,
'Met afgewend gezigt,
Der Legerscharen Opperheer,
Die regt spreekt in verheev'ner sfeer,
Niet in dat tijdsgewricht,
Ontzaggelijk gerigt?
Werd niet op 't slagveld, rood bevloerd
Met stervenden en doôn,
Dat vreeslijk pleitgeding gevoerd,
Voor zijn verheven troon?
En schoon geen hoorbaar stemgeluid,
Het plettrend vonnis heeft geuit;
Schoon niet, in onuitbluschbre vlam,
Het wrekend hemelvuur
Verdelgend over 't onregt kwam,
Gelijk in vroeger uur:
Hoe zwaar heeft niet zijn hand gerust

Op hem, die aan uw droeve kust,
Ontrefbaar voor haar grievend leed,
Die moordschavotten bouwen deed;
En die het hoofd zijns eigen zoons
Zag vallen voor den voet zijns troons!
Wel had het menschelijk geweld,
Nadat zijn heermagt lag geveld,
Hem van zijn zetel kunnen ploffen;
Maar nooit had hem eens menschen kracht
Dat oordeel over 't hoofd gebragt,
Waarmeê hem later 's hemels magt
Op 't smartlijk sterfbed heeft getroffen!

En is Europa's magtigst rjjk,
(Dat rijk, dat eens met kroon en staf
Aan 't Oost en 't Westen wetten gaf:)
Van aanzien, schat en voorspoed dronken,
Niet zoo diep in 't verachtlijk slijk
Van donkre nietigheid verzonken,
Dat nu een kleine roovrenstoet,
Rijk van zijn goud, rood van zijn bloed,
Het strafloos 't ingewand doorwroet,

En met een aantal kleine booten
Kastieljes rijke koningsvloten
Van 't meer verdwijnen doet?

Maar 't woord, waarin 's Verlossers mond
Den wil des Vaders ons verkondt,
Die strjjd noch wraakzucht duldt,
Dat woord, waarin geschreven staat,
Dat, wie zich op zijn kracht verlaat,
En zich het zwaard ten scheidsman stelt,
Door 't zwaard onredbaar wordt geveld,
Dat woord is trouw vervuld.

Gij, daarom, die, in al uw wegen,
Alleen vertrouwd hebt op uw degen,
Leer uit de les, die Spanje u gaf,
En leg het wetloos wapen af!
Hij toch, Die sprak: “Ik zal vergelden!”
En Die zoo zwaar vergolden heeft,
Behoeft geen hulp van iets, dat leeft,
Noch aardsche magt van oorlogshelden!
Waag daarom, zoon van brozen stam!

Waag 't nooit, om met uw zwakke vingeren,
Het wapen van Gods wraak te slingeren,
   Wat schijnbaar leed u overkwam;
Opdat het in uw hand niet dwale,
   En op uw eigen schedel dale!

Knoop liever de afgebroken draân
   Van 't onvoleind verhaal weer aan,
   Welks toon me in de ooren klonk,
   Als had ik 't lang bekend akkoord
   Van een vergeten lied gehoord,
      En dat, gelijk de vonk,
      Die in het buskruid zonk,
   Herinn'rings licht, slechts half gesmoord,
   Weer in mijn boezem heeft ontgloord!'

   Gelijk de schaduw en het licht
Zich, weiflend, langs de heuvels jagen,
Naar dat de zon verwint of zwicht,
In 't kampen met de najaarsvlagen;
   Zoo wisselden, bij 's priesters reên,
   Zich licht en duisternis doorëen

Op 's krijgsmans fier gelaat.
't Was nu en dan, of in zijn ziel
Een straal van hooge blijdschap viel,
En of zijn doodelijke haat,
Door Spanjes diepgezonken staat
En 's konings dood, bevredigd was;
Geëindigd scheen zijn duistre taak;
't Was, of de purpre schaal der wraak
Tot op den boôm geledigd was.
Maar eindlijk blonk, bij 's priesters taal,
In 't oog zoo hel een vreugdestraal;
Als hem uit de oogen schiet,
Die, zinkende in der golven schoot,
De matte leden zwaar, als lood,
In plaats van d' onvermijdbren dood,
De redding naadren ziet!
‘Lorenzo's kiel vlood Cadix reê,
En ploegde 't schuimend diep;
Hij voerde met zich over zee
't Geheim, dat in zijn boezem sliep,
Dat mij deez' aard ten hel herschiep,
En 't zwaard rukte uit de scheê.

Dit wist ik. Ligt is 't uit zijn mond,
In 't stille biechtvertrek,
Dat deze 't droef verhaal verstond;
En ligt, dat ik zijn spoor ontdek,
Dat spoor, dat 'k nimmer vinden mogt,
Schoon ik 't op ieder slagveld zocht,
Waar Spanjes koningsvaandel blonk,
Tot dat het in uw bloedstroom zonk,
Rocroi! op d' onvergeetbren dag,
Die Enghien zegevieren zag;
Dat spoor, dat mij langs ieder meer,
Dat ooit den Spanjaard groette, als heer,
Met rustelooze zeilen dreef,
En drijven zal, zoo lang ik leef!'

Maar, even als met sterke hand
De ruiter 't magtig ros kan dwingen,
Om niet, hoe spier en vezel spant,
En 't rustloos bloed hem woelt en brandt,
In wilden ren vooruit te springen,
Maar in bedaarden stap te gaan,
Ofschoon zijn hoef de straatkei splinter,

En 't schuim hem vliege om hals en maan,
Gelijk de sneeuwvlok in den winter:
Zoo ook bedwong, met kracht en klem,
De krijgsman 't bruischend bloed,
Welks oproer, in 't verhit gemoed,
Elk wiss'lend denkbeeld zette in gloed;
En blik, gelaat noch stem,
Waarvan elk vrede en kalmte loog,
Verried aan 't onderzoekend oog,
Dat zich in schijnbre rust bedroog,
Wat in zijn geest zoo rustloos woelde,
En wat zijn kloppend hart gevoelde.
Kalm in gebarenspel en taal,
Vervolgde hij aldus 't verhaal.

'Hij, die zoo menig jaar en dag,
In wilden wedloop, vlugten zag,
Met niets, dan jammer in hun jagen;
Die slechts 't geloei der stormwindvlagen,
Den doff' alarmtoon van de trom,
Het slaggeschreeuw en 't schietgebrom,
En 't gonzend knettren van de vlam,

Maar nooit een zachter toon vernam,
Totdat, in 't eind, dat helsch akkoord,
Onopgemerkt en ongehoord,
Langs de onverschillige ooren vaart,
Gelijk het koeltje door 't geblaârt:
Hij, slechts aan 't krijgsgedruisch gewoon,
Vergat reeds lang den zachten toon,
Om huisselijk geluk te malen.
Mijn heil was even kort van duur,
Als 't naauw bemerkt, kortstondig stralen
Van 't snel vervliegend hemelvuur,
Dat, in het middernachtlijk uur,
Een polsslag lang met luister blinkt,
En dan in eeuwig duister zinkt.
Maar, hoe oneindig kort in tijd,
Dat oogenblik was zaligheid!

Na 't welgelukken van mijn togt,
Had ik mijn dierbren buit
Een stille schuilplaats opgezocht,
Waarheen geen krijgsweê reiken mogt
Noch daavrend krijgsgeluid.

Niet ver van Flevo's vreedzaam strand,
En door een drietal diepe stroomen,
Gescheiden van 't rampzalig land,
Waar nog aan Maas- en Scheldezoomen,
't Kanongebulder nacht en dag
Niet ophield, om met doffen slag
De siddrende Echo te vermoeijen;
Daar scheen voor ons verblind gezigt,
Misleid door liefdes tooverlicht,
Een stoorloos paradijs te bloeijen.
Een hoog kasteel, welks grondslag diep
In 't breed omringend water sliep,
Waaruit het steile torendak
De grijze tin naar boven stak,
Die eens, in vroeger tijd,
De vaan droeg van mijn oud geslacht,
In schitterende kleurenpracht
Op 't koeltjen uitgespreid;
Bevatte, in zijn bemosten wal,
Haar, die mij 't liefst was in 't heelal!

Een versch bekomen wond,

Die mij aan 't smartlijk ziekbed bond,
(Om 't even, wie het lemmer droeg,
Dat mij de onzaalge wonde sloeg,)
Hield mij - en 'k heb, met blij gevoel,
Vaak in dien tijd de hand gezegend,
Die mij zoo onzacht had bejegend, -
Terug van 't bloedig krijgsgewoel.
Dit duurde dagen, weken voort.
Mijn wonde sloot zich toe - en blijde
Leefde ik een poos aan Aleids zijde,
Toen een gerucht, in 't eerst gesmoord,
Maar telkens luider, werd gehoord:
Dat met zijn wakkre duizendtallen
Graaf van den Berg, uit Wezels wallen,
In Gelders beemden was gevallen,
En wijd en zijd langs d' IJsselboord
Het land bezocht met brand en moord.
En later vloog een dof gerucht,
Als 't licht zoo snel, van oor tot oor,
En bode op bode, in woeste vlugt,
Met lossen toom en rooden spoor,
Vloog ademloos het bevend land

En dorp en steden door.
Van Styrums magt was overmand,
En vreeslijk was langs Waal en Rhijn
De vlugt van 't volk, der dorpen brand;
En met de fakkel in de hand,
Kon 's vijands heermagt voor ons zijn,
Eer iemand er aan dacht.
De nood drong hard! Het duister zonk,
Maar in het dreigende oosten blonk
De lucht, geheel dien najaarsnacht,
Met dieper rood, dan de ochtendpracht;
En onophoudlijk klonk 't geschrei
Des vlugtelings door bosch en hei,
Die angstig, met gewiekte schreden,
Zijn redding in bemuurde steden
En achter vestingwerken zocht,
Wier wal den vijand keeren mogt.
En de eerste scheem'ring van den dag,
Die na die tijding opging, zag
Mij op het daâvrend binnenplein,
Aan 't hoofd van een geringen trein,
Getrouwe dienaars van mijn huis,

Gewoon aan 't bloedig krijgsgedruisch,
Gewapend en te paard!
Helaas! zij vonden 't roofgespuis
Te talrijk voor hun zwaard!
Met Adelheide op 't trouwe ros,
In 't midden van den stouten tros,
Ging 't ijlings voorwaarts, vrij en vlug,
En in galop langs de ophaalbrug,
En over keijen, sloot en heg,
Den naasten ongebaand en weg
Naar de eerste stad, die 'k aan de kimmen
Met blaauwe torenpraal zag klimmen.
Maar elk, die op d' ontrouwen vloed,
Daar, waar de luchtboog 't meer ontmoet,
Bij 't windgeblaas
En 't golfgeraas
Het blaauwe land reeds klimmen ziet,
Bereikt daarom de haven niet.

Schier ademloos, met slijk bespat,
Van 't woedend rennen afgemat,
En door mijn wond gekweld,

Hield, op eens heuvels bruinen top,
Ik 't afgejaagde krijgspaard op,
En blikte neer in 't veld,
Dat aan mijn voet lag uitgestrekt,
Met korenveld en bosch bedekt,
Bezaaid met sloten, dorpen, steden,
En met een schoonen stroom doorsneden,
Die slingerde, als een zilvren band,
Door 't goud en 't groen van 't welig land!
Maar aaklig deed van elken toren,
Zich 't noodgelui der klokken hooren,
En hier en ginds rees voor mijn oog
Een rookzuil uit het veld omhoog,
En alles riep, met honderd stemmen,
Mij uit de diepte tegen: “Vlied!
Dwaas is hij, die hier weerstand biedt!”
Die aanblik kwam mij 't hart beklemmen
Met ongekenden schrik;
Dus was des vijands magt reeds voor ons,
De rook der dorpen wees zijn spoor ons,
En ieder oogenblik
Liep ik, in 't voorwaarts gaan, gevaar,

Om met mijn al te kleine schaar
Een plettrende overmagt te ontmoeten;
Of door 't verraderlijke lood,
Van achter heg, uit boschje of sloot,
Mijn roekeloozen rid te boeten.
Voor mij - op 't slagveld opgevoed,
Mij woog 't gevaar van vuur of vloed,
Niet zwaarder, dan de vederbos,
Die in den windstroom, ligt en los
Mij fladderde op den hoed. -
Maar als het lood mij trof - wat zou
Dan 't lot zijn der onredbre vrouw,
Als weerloos offer prijs gegeven
Aan 't ruwe krijgsvolk, heel zijn leven,
Op moord en misdaad afgerigt,
Dat woestheid eerde, als krijgsmanspligt?

Neen, beter was 't in 't vaste slot,
Beveiligd tegen 't schendig rot,
Dat roovend zwierf langs weg en dreven,
Vereend te strijden of te sneven;
Of, na manhafte tegenweer,

Aan legerhoofd of aadlijk heer,
Naar krijgsgebruik, met krijgsmans eer
De veege wallen op te geven;
Dan straks, als de afgejaagde vos,
Ten prooi aan felle hazewinden,
Een bloedig graf in 't veld te vinden.
'k Besloot. - Weer voelde 't schuimend ros
Den spoorslag in de weeke zijden;
En rugwaarts ging de wilde togt,
Zoo spoedig 't paard ons dragen mogt,
En zonder, in het woedend rijden,
Sloot, - heg - of mensch of dier te mijden,
Door bosch en akker en gehucht,
Snel, als de zwaluw in zijn vlugt.

Nog blaauwde 't burgtslot in 't verschiet,
Nog zag mijn oog de stijlen niet
Der zwevende ophaalbrug;
Toen stuitte onze ademlooze vaart;
Want reeds bleef menig stortend paard,
Trots roede en spoor, terug.
En tot een dubble maat van ramp,

Klonk toen verwijderd hoefgestamp;
Een digte stofwolk rees
Ver achter ons, en door het stof
Blonk helle flikkerglans, - alsof
De zon, met spiegelenden glans;
In helm en borstplaat scheen en lans: -
Toen kende ik 't eerst de vrees!
Ons klein getal! Der paarden leên
Met schuim bedekt en afgereên,
Te stijf tot vlugt of strijd!
En ginds, een Spaansche ruiterstoet,
Die nader kwam met bliksemspoed,
En weerlooze Adelheid!
Toen greep mij wanhoops koude hand
In 't koortsig kloppend ingewand.
De haarlok borstelde op mijn hoofd,
Van zin en denkkracht schier beroofd;
De koorts joeg ijskoud door mijn leden,
En open sprong mijn oude wond;
Mijn hoofd draaide, als een wiel, in 't rond,
En 't gansche rijk der mooglijkheden
Vloog, als een zwarte spokenrij

In die minuut mijn geest voorbij.
Dat oogenblik, hoe kort in tijd,
Was voor de ziel eene eeuwigheid!

Toen leide een dienaar, grijs en vroom
En trouw, als dit beproefde staal,
Zijn hand met eerbied aan mijn toom,
En sprak in deernisvolle taal:
Hervat uw ouden moed!
Hef de eedle vrouw bij u op 't ros;
Het voert u, 't beste paard ten trots,
Dat in die bende herwaarts spoedt,
Gemaklijk ver van hier!
Geen paard, van 't beste Spaansche bloed,
Haalt bij uw Arabier!
Laat zij, wier paarden, mat, als 't mijn',
Tot vlugt en strijd onbruikbaar zijn,
Kloekmoedig afgestegen,
Den pas van gindschen hollen weg,
Met zeker treffend roer en degen
Bezetten, als een sterke heg,
Wier dorens man en paard,

Diep in de zijden voelen zal,
Voordat hun schaâtrend jagtgeschal,
In gindschen vasten torenwal,
U opjaag' van den haard!'

''k Zag nog - mij zelf schier onbewust,
Die afgestegen schaar,
Met kalmen moed ten strijd gerust,
Bij 't naderend gevaar;
Ik hoorde 's grijsaards eedle taal;
'k Zag 't glinstren nog van 's vijands staal,
Dat naderde, als een bliksemstraal; -
Maar alles draaide in 't rond;
Ik duizelde in den hoogen zaâl;
Mijn bloed vloot weêr in breeden straal
Uit de opgereten wond, -
Ik viel! - wat verder is geschied,
Bemerkte ik of vernam ik niet;
Slechts bleef mij van dien bangen tijd
Een weergalm bij van verren strijd:
Naar 'k gis, den doodstrijd dier getrouwen!
Maar 'k kan van niemand, die daar streed,

Van niemand, die daar viel of leed,
U 't raadselachtig lot ontvouwen;
'k Vernam het nooit - en zelfs haar lot
Is ligt alléén bekend bij God! -

'k Wist niet, hoelang, met ijzren band,
Bezwijming mij de leden boeide,
Noch wiens meedoogenlooze hand
Mij opnam uit dat bloedig zand,
Waar 't ebbend leven me in ontvloeide.
Maar toen het duister, - dat mijn oog
Sinds dat rampzalig uur betoog,
Weer week voor 't licht, en met zijn gloed
't Bewustzijn keerde in mijn gemoed;
Toen daalde een nacht mij in de ziel,
Waarin, verwoestende, als de vloed,
Die dijk en sluis bezwijken doet,
Het wild herdenken viel.
Met moeite rigtte ik 't matte lijf,
Verzwakt door 't bloedverlies en stijf
Van 't smartgevoel, omhoog! -
Waar was ik? Over, om mij heen

Hief een gewelf van ruwen steen
Zijn lagen, grijzen boog!
En 't daglicht, dat door d' engen kring
Van de onbestijgbare opening
Zijn graauwe schemering verspreidde,
Die 't hol vertrek nog meer verwijdde,
Verkondigde met bittren spot
Mij 't in de toekomst wachtend lot,
Gewond - in 't Spaansche kerkerkot!

Een ruwe en onbedreven hand
Had, in een smartelijk verband,
Mijn wond gekneld, die pijnlijk klopte.
Maar wat was ligchaamspijn, hoe wreed,
Bij d' onverduurbren slangenbeet,
Van 't langzaam moordend zieleleed,
Dat mij den boezem overkropte?
Waar was mijn gaê? mijn trouwe schaar?
Ontkwam zij 't dreigend lijfsgevaar?
Wie van mijn luttel aantal braven,
Wier trouw zoo deerlijk was beloond,
Viel, om die gulden trouw te staven?

Wien had het oogstend zwaard verschoond?
Dan neen - hun trouw, zoo hoog geprezen,
Zoo schitterend en lang bewezen,
Was in zich zelf reeds zekerheid,
Dat niemand hunner uit dien strijd
Ontkomen was - of - hoe kwam ik
In dit verblijf van smart, en schrik?

Onduldbaar was mijn staat!
Gewond en ziek in 't kerkerhol,
Het brein van zwarte beelden vol,
En nergens heul of baat!
Zoo wisselden zich dag en nacht;
Tot eindelijk mijn norsche wacht,
Die op de harde legersteê,
Mij waterkruik en voedsel bragt,
Op mijn herhaalde beê,
Met kouden hoon, mij deed verstaan,
Dat ik me in Wezels wal bevond,
En ligt reeds in den naasten stond,
Mét ijzren boei belaân,
Als muiteling en ketter tevens,

De zwarte zondenlijst mijns levens,
Mijn schuld ten zoen, tot eer van God,
Zou boeten op het strafschavot;
Dat zwaarder lot, dan ooit te voren,
Aan 't kettersch Holland was beschoren;
Dat hij gekomen was, de dag,
Die Spanje zegevieren zag;
Dat Spaansche en Keizerlijke scharen
In Hollands dalen meester waren.
Gedachtelooze snorkerij,
Echt Spaansch in zin en toon, die mij
Op 't smartlijk leger zelf vermaakt had,
Indien, met on verwachten toon,
Zijn wild verhaal, vol smaad en hoon,
Geen pijnlijk teedre snaar geraakt had,
Die, snel, als 't licht, verdubbeld leed
Door ziel en zenuw trillen deed!

Het was Lorenzos naam.
Hij was 't, die mij op 't bloedig veld
Herkend had en in boei gekneld.
Van schrik kromp mij de boezem zaâm,

En zwarter werd het in mijn ziel,
Dan toen ik uit den zadel viel.
Mijn gaê was in zijn magt!
Te wel kende ik den teedren gloed,
De vaste trouw van haar gemoed,
Haar fiere heldenkracht,
Dan dat mij 't denkbeeld kon verblinden,
Dat ooit, uit vrees, die eedle vrouw
Mij in mijn bloed verlaten zou
Om eigen lijfsbehoud te vinden!
Dat denkbeeld bragt mij razernij,
Volstrekte zinloosheid nabij.
De slapelooze nacht
Weergalmde van mijn woeste klagt
En tandgeknars en zelfvervloeking.
Ik rukte, met ontzinde hand,
De windsels los van 't wondverband;
Een booze geest bragt me in verzoeking,
Den schedel aan den steenen wand
Te plettren - maar mijn poging faalde;
De ligchaamszwakheid zegepraalde,
En klonk, met ijzren ketenlast,

Mij aan het muffe stroobed vast.

Toen kwam de koorts, die 't lijf doorjoeg,
Tot hart en ader bonsde en sloeg,
Alsof een heete lavavloed,
Mijn leên doorwoelde in plaats van bloed.
Zij roofde aan wanhoops zwart penseel
De zwartste kleur, voor 't schriktooneel,
Dat zij mij telkens woester maalde,
Naarmate in 't bloed haar woede klom,
Terwijl mij zin en denkkracht faalde,
En waanzîns vuur in 't brein ontglom.
Mijn kerker scheen zich te verwijden
En tot een slagveld uit te breiden,
Waarop ik, één voor één, elk lijk
Van mijn verslagen ruiterbende,
Misvormd, bemorst met bloed en slijk,
Met schrikbre zekerheid herkende;
En vlak nabij en over mij,
Reed een ontelbre spokenrij;
Ik zag hun Spaanschen kleederdos,
En vonken snoof elk neevlig ros,

En onder elken vederhoed
Grijnsde aaklig mij een duivlenwezen,
Misvormd van trekken, te gemoet,
Waarop verdoemnis stond te lezen!
Terwijl mij de eigen strijdgalm klonk
In 't oor, als in dîen stond,
Toen 'k uit den oorlogszadel zonk,
En 't mulle zand den bloedstroom dronk
Uit de opgereten wond.

Dan brak op eens een helder licht,
De stof- en sulfer wolken door,
En Aleid zweefde in zachten gloor
Voor mijn verbijsterd aangezigt,
Gezeten op mijn eigen paard,
Met gouden helm en vlammend zwaard,
In gulden wapendos!
Zij hief mij op het steigrend ros,
En liet den breeden toomriem los,
En voorwaarts ging het in galop
Langs de eigen beemd en heuveltop,
Waarlangs ik, afgepijnd en mat,

Mijn laatsten rid gereden had;
Luid jublend vloog, met wild hoerah!
De helsche ruiterbende ons na,
En de eigen doodsangst van voorheen
Voer me even kond door merg en been;
Want duidlijk hoorde ik achter mij
Het snuiven van de wilde dieren,
En 'k hoorde 't naâdrend moordgeschrei,
Gelijk de orkaan, me in de ooren gieren;
Weer steeg de blaauwe torenbouw
Hoog over heigrond en landouw,
Maar 't scheen, hoe sneller 't voorwaarts vloog,
Hoe meer het burgtslot voor ons oog
Verzonk in 't wijkend landverschiet,
En eindlijk wegzonk in het niet.

En nader kwam het helsch gedruisch;
En waar ik mij te bergen zocht,
Voelde ik den gloeijend' ademtogt,
De kille hand van 't spookgespuis,
Die om mijn hals zich vlocht.
Toen sloeg de doodschrik door mijn leên,

'k Zonk magtloos, als een lijk, in een,
Beslist was 't vreeslijk pleit;
Vernietigd was mijn denkenskracht;
Mijn geest verzonk in ijz'ren nacht,
En 't eind was zinloosheid!

Het droevig slot ia ras verhaald:
Mijn wonde sloot zich digt;
't Verstand had weer gezegepraald
Op waanzins droomgezigt.
'k Vond, toen herinn'ring was ontwaakt,
De onridderlijke boei geslaakt,
En mij aan Spanjes magt ontkomen,
Sints Diedens Heer den sterken wal,
Bij nachtelijken overval,
Met Staatsche magt had ingenomen,
En mij een vroome kloosterling
Herbergzaam in zijn cel ontving!
Zijn trouwe zorg had mij aan 't leven,
En tevens aan de smart hergeven;
Schoon hij, met menig treffend woord,
De hoop trachtte in mijn borst te ontgloren,

En wanhoops waanzin had gesmoord,
Die, woest, de werking kwam verstoren
Der ziels- en ligchaams artsenij.
Het bloedverlies bragt veelligt bij,
Om hem de wildheid van mijn zinnen
En gloeijend brein te doen verwinnen.

Zijn mond deed mij de maar verstaan,
Hoe 't lot dien plondertogt geloond had;
Hoe vruchtloos van den Berg zijn vaan
Voor stad en vaste plaats getoond had;
En hoe, zelfs van de kleinste steên,
Het schaamrood Amersfoort alleen,
Vergetend, hoe in vroeger jaren
De trouw van 't moordziek Spanje bleek,
Bij d' aanblik van die legerscharen,
Lafhartig, zonder strijd, bezweek;
Hoe nu weêr 't land, zoo fel belaagd,
Van 's vijands heer was schoongevaagd;
En hoe den Bosch haar fiere wallen
Voor Nassaus wapen had zien vallen!

“De magt der hemelsche Genaê,
Die alles leidt ten heerlijk doel,”
Dus sprak hij soms - “had ligt mijn gaê
Beveiligd in het krijgsgewoel.
Ligt dat ze in 't zelfde smartgevoel,
Dat mij den boezem wreed verscheurde,
Den dood gewaanden man betreurde.”

Zoo pleitte hij met zachte taal
En deed, mijns ondanks, soms een straal
Van hoop, met hemelschoonen gloed,
Mij dalen in 't ontroerd gemoed!

Helaas! wat is de mensch? - Een blind
Gedachteloos, volwassen kind,
Dat, op des levens diep,
Schoon 't mastloos vaartuig werkt en kraakt
De toorn der elementen blaakt,
En 't vreeslijk uur der schipbreuk naakt,
Met harsenschimmen zich vermaakt,
Die hem verbeelding schiep!

Octobers hand had veld en bosch
Van 't zomergroen ontdaan,
En kleedde in bonten najaarsdos
En veldtapeet en beukenlaan,
En strooide, als goud, de dorre blaân
Den oever langs van bron en beek;
Toen ik, van ziekte en wond hersteld,
Maar nog door foltrend' angst gekweld,
Uit Wezels muren week.
'k Trok onvermoeid, van d' ochtendgloor
Tot scheemrend' avondstond,
Zoo menig dag de landstreek rond
En dorp en steden door!
Verschriklijk had des vijands hand
Gerust op 't uitgestorven land.
Van Arnhems wal en Hattems poort
Tot Hilversum en Amersfoort,
Van Gelders grens tot Flevo's plas
Lag dorp, gehucht en slot in de asch,
Lag veld en akker woest vertreden,
En vlood het landvolk naar de steden.
Ach! vruchtloos vraagde ik heinde en veer,

Met stamelenden mond,
Haar, die ik nimmer wedervond,
Aan stad en puinhoop weêr!

't Was avond, en de herfstwind joeg
Aan 't nachtlijk zwerk de najaarswolken;
Zijn kille neveladem droeg
Mij 't golfgeruisch der verre kolken
In 't oor, toen 'k langs 't bekende pad
Het schemerend gehucht betrad,
Dat als een puinhoop, zwart als roet,
Geblakerd neerlag aan den voet
Van 't slot, waaraan mijn voorgeslacht
Zijn naam dankte in der eeuwen nacht.
De hoefslag van mijn ros, zoo laat
Weergalmende op de ruwe straat,
Lokte, in 't onzeker schemerlicht,
Geen enkel welbekend gezigt
Aan 't raam van huis of schuur;
Geen luid en waakzaam hondgeblaf
Brak 't doodsch, eentoonig zwijgen af,
Gelijk 't, in vroeger uur,

Wanneer ik weêrkwam van de jagt,
Mij reeds van ver het welkom bragt.
Geen licht noch stemgeluid, die toonden,
Dat in dien bouwval menschen woonden.
Waar eens de wipbrug had gestaan,
Hield ik 't vermoeide krijgspaard aan.
De brug was afgebrand!
't Slot rees, als eertijds, uit den plas,
Maar alles, wat vernielbaar was,
Droeg 't merk van moedwils hand.
Geen toon vernam ik, dan 't geraas
Des ijzren weerhaans op den toren,
Dat knarsend klonk bij 't windgeblaas
En 't uilgekras, dat zich deed hooren,
Wanneer mijn stem, met luiden kreet,
Hun donker rijk weergalmen deed,
Of de eenzame echo kwam verstoren.
Maar op dat daavrend stemgeluid,
Rees uit den puinhoop van 't gehucht,
Een zwakke toon op de avondlucht;
't Licht brak een stulpdeur uit,
En toen ik, met gewiekte schreden,

De lage deur was ingetreden,
   Waaruit zich 't antwoord hooren deed;
Lag daar, met doodskleur overtogen,
Op 't smartlijk sterfbed neergebogen,
Een grijze vrouw, die voor mijne oogen,
   Alleen, den zwaren doodskamp streed.
Wel kende ik haar! Twee wakkre zonen
   Schonk ze aan mijn jagttrein; moedertrots
Blonk op haar, nu ontverwde, koonen,
   Toen zij hen nog, in weimans dos,
   Mij volgen zag in veld en bosch!
   Helaas! zij volgden me ook dien dag,
   Die niemand hunner keeren zag!
Toen nu door haar verbleekte lippen,
Waar de ademtogt aan scheen te ontglippen,
   De laatste, koele laafdrank vloot;
En ik het waagde, haar te vragen
Naar hen, wien eens, in beter dagen,
   't Verwoeste slot een schuilplaats bood,
Kwam wreeder smart haar bleeke trekken
Met witter doodskleur overdekken;
   En toen haar brekend oog zich sloot,

Klonk nog haar stervende adem: “dood!!!”
Zie - in dien vreesselijken nacht,
Terwijl het vallend, dor geblaârt,
Ruischte op mijn omgeworpen haard,
Zwoer 'k, bij den glans van mijn geslacht,
Op welks verstoorde wieg ik stond,
Bij 't bloed, dat opwalmde uit den grond,
Bij Aleids naam, den duren eed
Van wraak aan Spanje en aan zijn telgen,
Wraak, die van zoen noch sparen weet,
Door bloed noch jaren uit te delgen,
Vernielend, als de wilde vlam,
Die me over huis en haardsteê kwam.

En wel deed sints dien dag mijn hand,
In 't bloed van Spanjes beste zonen,
Dien duurgezworen eed gestand!
Één daad nog moog mijn wraak bekroonen;
Die daad volbragt, moog dan mijn land
Me een rustplaats bieden onder 't zand,
Den laatsten van mijn stam.!’

IV.

De dag brak aan. De keerkringsnacht
Zag de ongelijkbre starrenpracht
Verdwijnen in den schemerglans,
Die, aan den graauwend' ochtendtrans,
Met nevelige golven vloot
Van flaauw en smeltend morgenrood.
't Werd telkens lichter over 't meer;
Een purperwaas doordrong de sfeer,
En kaatste, spieglende in den vloed,
Terug in dieper rozengloed.
Het flaauwe koeltje wakkerde aan

En sierde, op de effen waterbaan,
't Doorschijnend golfje met een pluim
Van helder, lichtweerspieglend schuim.
Ginds schoot met ruischend wiekgerucht,
Op zilvren vleugelvin verheven,
Het vliegend vischje in snelle vlugt,
Naar boven in de morgenlucht,
En bleef van golf op golftop zweven,
De zwaluw van deez' waterdreven.
De rijke dolfijn steeg omhoog,
Uit d' afgrond van de heldre baren,
Om fier den blozend' Etherboog
In pracht van kleuren te evenaren;
En sprong de dagtoorts te gemoet,
Als bragt hij 't licht zijn morgengroet.

Daar rijst de zon! Haar eerste stralen
Laat ze op het blanke zeildoek dalen,
Dat, als een witgetopte wolk,
Zweeft over de effen waterkolk.
Daaronder rijst, met forschen boeg,
Het stoutst gewrocht van 't menschlijk brein;

De ontzaggelijke golvenploeg,
De pelgrim van de zeewoestijn,
Die onverschrokken, vrij en vlug,
Der golven ongebaanden rug,
Als welbekenden weg betreedt,
Waarop hij van geen dwalen weet;
Die 't stormgeloei, het golfgeklots,
Der polen berggelijke schots
En 't brandend keerkringsvuur ten trots,
Des aardbols onbezochtste hoeken
Langs 't ongebakend spoor durft zoeken.

De zon verrees, en 't nevelfloers
Trok op in hooger lucht,
En statig lag 't Fregat zijn koers,
Schoon nog de breede zeilenvlugt
Met zorg gekortwiekt was;
Uit vrees dat, onvoorziens, de nacht
Verraderlijke buijen bragt,
Langs d' onbetrouwden plas.

't Was dag. Een gonzend, blij gewoel,

De klank van menschlijk stemgejoel,
Die opwaarts klom door luik en poort,
Verving de doodsche stilte aan boord.
Het wachtvolk sprong van 't harde dek;
Zijn blik, die rondzwierf langs de kimmen,
Hing vorschend aan een graâuwe plek,
Die uit de baren scheen te klimmen;
Een wolk, voor 't ongeoefend oog,
Bewegingloos in vorm en stand,
Een mistbank, die de kim betoog;
Den zeeman, wien geen schijn bedroog,
Was 't de eerste groet van 't land!
Daar klonk van 't breed halfdek een stem,
Wier korte toon, vol kracht en klem,
Aan menig rappen voet en hand
Onzigtbre vleugels scheen te geven,
En 't tuig bevolking schonk en leven,
't Oog zag langs top en breede raas,
Gewiekte luchtgestalten zweven;
Terwijl, door 't wakkrend Oost gesteven,
Elk marszeil de uitgestoken reven
Weer opende aan het windgeblaas.

Het bramzeil, van zijn boei ontslagen,
Liet, wapprend door den wind gedragen,
Den nachtdauw uit zijn plooijen vagen,
    En rees toen zwellende op, en bood
    Aan 't koeltje d' uitgespreiden schoot.
    En sneller brak de trotsche scheg
        Door 't woelend golvenpad,
En liet den afgesnelden weg
        Met blinkend schuim bespat;
    De bruinvisch sprong haar dartlend voor,
    Met dolfijn, kret en albikoor,
    Als hielden, spelend voor den boeg,
    Die 't water spattend voor zich joeg,
De bontgeschubde waterscharen
Een wilden wedren langs de baren;
    En als een schitterende wolk,
    Zwierf 't blankgepluimde visschersvolk
        Dier grenslooze eenzaamheid,
        De vleugels uitgespreid,
Luid krijschend langs de zilvren voren,
Die 't donker schip, dat hen kwam stooren,
    In 't grijze zeeverschiet,

Ver blinkend achterliet.

Met vreemden blik en spotgelach,
Had wis een zeeman onzer dagen,
De kiel begroet, die op dien dag,
Door 't lagchend zomermeer gedragen,
Den jongen morgen rijzen zag.

't Was niet, wat nu bewondring wekt,
Een slanke en donkre leest, gestrekt,
Gelijk de snelle waterslang,
Zoo laag op 't water, vlug en lang!
't Was niet dat luchtig tuig en want,
Dat zich van verre, als spinragband,
Naauw merkbaar, tegen 't luchtblaauw spant;
Geen sparren, sierlijk, net en ligt,
Schier nevelvormen voor 't gezigt;
Geen smalle gang van blinkend wit
Wond zich om 't vaartuig, zwart, als git,
En bakende op de breede zij,
In regte lijn, haar poortenrij.

Het was een kiel van d' ouden tijd,
Uit de eeuw van glorievollen strijd,
Toen Marten Tromp zijn lauwren won,
  En, barstend schier van spijt,
De schildleeuw van het fier Leon,
Van 't vruchtloos kampen afgemat,
  Bezweek voor Hollands leeuw;
In 't kort, het was een Spaansch fregat,
  Uit held de Ruyter's eeuw.

Hoog rees de breedgebouwde romp,
(Naar 't hedendaagsch gevoelen lomp)
In logge zwaarte op 't golvend vlak,
Dat schuimend op zijn zijden brak,
Met dof en onverpoosd geklots,
Als op een onbeweegbre rots:
Gebogen was de geele gang
  Op 't bruin geteerde boord,
En grimmig blikte een koopren slang
  Uit menig roode poort.
Toen sloeg men 't schip nog niet, als heden,
Beschuttend tegen zeegewas,

En wormbeet op den zilten plas,
Een koopren harnas om de leden;
Maar als de windstoot, keer op keer,
De kiel deed hellen over 't meer,
Dan spiegelde, als een lichte zoom,
Zich straks de witgeverwde boôm
In 't blaauwe zeevlak weer!
Op 't snavelvormig, laag galjoen
Blonk, kruiddamp, lucht en zee ten spijt,
Nog beeld- en lofwerk, goud en groen,
Herinnerend een beter tijd,
Toen nog de koninklijke vlag,
Het beeld van Spanjes rijksgezag,
Haar rijk blazoen, bij 't windgestoei,
Ontplooide in 't daavrend slaggeloei.
Die tijd was heen! - Het woest geweld,
Met roodbebloede hand,
Had nu de stuurradspaak omkneld,
Geschut en tuig bemand.
In plaats van Spanjes koningsvaan,
Met burg en wapenleeuw,
Zag nu de siddrende oceaan,

De bloedvlag wappren langs zijn baan,
En hoorde 't krijgsgeschreeuw
Uit honderd rooverkeelen stijgen,
En elk met dood en boeijen dreigen,
Die aan de kim die schrikbre vlag
Met gierensnelheid naâdren zag.
De spiegel hief zich hoog en stout;
Met dolfijns, tritons en najaden,
In kunstig beeldhouwwerk, beladen,
Gelijk een toren over 't zout,
En zag, beneden aan zijn voet,
Op 't worstlen neêr van wind en vloed.

Ja! kakelbónt, en lomp van vorm,
Was 't schip, waarop de groote vaderen,
Den zee-orkaan en d' oorlogsstorm,
Met lagchend voorhoofd zagen naderen!
Maar eeuwig groen is 't lauwerblad,
Dat ze op die ruwe bodems plukten,
En rijk, als Peru's grond, de schat,
Dien ze eens aan Oost en West ontrukten!
En welligt slaat het nooit, dat uur,

Dat wij, door zeil of stoom gedreven,
In spijt van snelheid, kracht en zwier,
Die wij aan beter kielen geven,
Weêr over d' eindlooz' oceaan,
De zon van glorie op zien gaan,
Die vaak op zegerijken togt,
Der vaâdren vlag omstralen mogt!

Het weer was schoon, het koeltje flaauw,
En lucht en meer weerspieglend blaauw;
En onder d' effen wenkbraauwboog
Blonk, bijna lagchend, Arnolds oog:
Onfeilbaar teeken voor zijn schaar
Van naderenden slag;
Want niets, dan kamp en krijgsgevaar,
Verdreef de wolk, wier schaduw zwaar
Op 's hoofdmans trekken lag.
Zijn onverpoosde voetstap mat
Het dek met lusteloozen tred,
Terwijl hij nu den blik liet weiden
Op 't effen meer, dat langs de zijden
Der kiel, een schuimstreep achterliet,

Die 't metend oog haar vaart verried,
En dan langs 't blanke zeil liet glijden,
Met teekens van tevredenheid,
Op 't somber wezen uitgespreid.

Steeds hooger klom in 't heijig Zuid
Haïtis land de golven uit;
En ieder uurkring, die verliep,
Zag nieuwe spitsen uit het diep
Verrijzen! Blijdschap heerschte op 't dek,
Met ruw gezang en luid gesprek,
En vrolijk stond een groep te staren
Op 't punt, waar, uit de donkre baren,
Het oog een eiland rijzen zag,
Dat westwaarts heen, in neevlig graauw,
Gelijk een schildpad, op het blaauw
Der heldre golven lag.

Daar kwam, sints op Haïti's grond,
In zilvren wapenpracht,
De lelievaan van Frankrijk stond
Op 't puin van Spanjes magt,

Als vijand van den Spaanschen naam,
De bloem der zee-vrijbuiters zaam.
Daar wachtte hem, die, afgemat,
Beladen met Kastieljes schat,
Na welgelukten plondertogt,
Tortugas grond betreden mogt,
In nooit geleegden kelk, de vreugd
Van Islams paradijsgeneugt.
Daar rees den zeebonk, elken nacht,
Bij spel en beker doorgebragt,
   De morgen veel te vroeg.
Daar vond hij, juichende in zijn lot,
Bij immerwislend zingenot
   Den dag niet lang genoeg.

Als daar, in 't west, de laatste blos
   Des daags verbleekte en stierf,
En 't avondkoeltje in 't kokosbosch
   Met zacht gefluister zwierf,
Dan wachtte hem, met keerkringsvuur
   In 't hart, en 't oog in gloed,
Vertrouwlijk in het duister uur,

Een teedre nimfenstoet.
Zoo vlogen, zonder dat hij 't wist,
Hem dagen, weken heen,
Tot dat uit lege beurs en kist
De laatste mat verdween.
Dan vlood het wufte droomgezigt,
Gelijk de morgenmist,
Dien de eerste straal van 't dagend licht
Van 't rookende aardrijk wischt.
Zijn, eertijds volle, kelk bleef leeg,
Der nimfen zoete lokstem zweeg,
En, vreemdeling bij spel en zang,
Viel dag en nacht hem eindloos lang.
Dan juichte hij, als 't schietgebrom
Of 't rofflen van de wervingtrom
Tot nieuwe daden riep;
En luider nog, dan eens den wal,
Begroette hij met jubelschal
Het donkerblaauwe diep;
En onverschillig voor gevaren,
Vloog hij naar boord, met heeten moed,
En achtte schipbreuk, wond noch bloed

Noch 't vochtig graf in 't hart der baren,
   Indien hij langs den purpren vloed,
Slechts nieuwe schatten mogt vergâren.

   Geen wonder dus, dat blij gejuich,
   Dat daavrend rees uit schip en tuig,
De naderende kust begroette;
   Dat wilde vreugde elk hart bekroop,
   Toen 't blaauwe land, in 't kleed der hoop,
Hun fonkelenden blik ontmoette.
   En blijder klonk zelfs in dien stond
   't Bevelwoord uit des hoofdmans mond,
Dan ooit hun ooren 't vroeger hoorden.
   Hem lokten echter aan dien wal
   Geen bekerklank noch hemelval
Van wellustvolle liefde-akkoorden.
   Lang had hij in hun kring geleefd,
En had hij aan hun hoofd gestreden,
   Lang had de Kastiljaan gebeefd,
Als, uit hun woeste krijgsgeleden,
   Hem Arnolds bloedvaan tegenblonk,
   Of hun zijn naam in de ooren klonk;

Maar steeds was zijn' gesloten lippen
De kelk der vreugd voorbijgegaan,
Geen smart deed aan zijn oog een traan,
Geen vreugd zijn mond een lach ontglippen!
Wat magtige oorzaak schonk, dit uur,
Zijn koelen blik dat jeugdig vuur?

Het kind verheugt zich in de kleuren
Der waterbel, door 't licht geteeld;
De jonge maagd in de ambergeuren,
Wier wasem over 't bloembed speelt;
Des jonglings onervaren harte
Schept zich in 't dartlend minnespel,
Bij wisselende vreugde en smarte
Zijn hemel of zijn hel.
De man, die dorst naar roem en daden,
Zoekt zich op eerzuchts steile paden,
't Geluk: - zelfs hij, wiens treurend oog
Zijn alles om zich heen zag sneven,
Schipbreukling op de zee van 't leven,
Die in het onweêr, dat den boog
Zijns reinen ethers overtoog,

Zijn levensstar in d' eersten glans,
Zag blusschen aan den donkren trans;
Die in zijn Eden aangerand
Door dollen moedwils wreevle hand,
Des jonglings hemel - 't heil des mans,
Al wat zijn ziel verheugt, belagen
En wreed vermoord, naar 't graf ziet dragen;
Hij heeft nog iets, waar 't hart naar smacht,
Een wellust, dien hij nog kan smaken,
Een even ademlooze jagt,
Als die naar schat of minvermaken;
Hij heeft nog een geliefde taak!
Zijn hart hangt aan haar welgelukken,
Veelligt met dieper zielsverrukken,
Dan 's jonglings hart (hoe vurig 't blaak)
Verlangt naar 't nooit gevoeld vermaak,
Om 't meisje als gade aan 't hart te drukken: -
Vergelding voor den moedwil! - wraak! -

Zoo woelde, in momplend zelfgesprek,
Een wild gedachten-heer,
In 's ballings boezem op en neer;

En dreunend kaatste 't hol halfdek
Zijn doffen voetstap weer.
In 's priesters argelooze reên,
Had hij, met arendsblik, zoo 't scheen,
Het spoor ontdekt, dat hij sints jaren
Gevolgd had over 't veld der baren;
En als de bloedhond, onvermoeid,
Verliet hij 't nacht noch dag,
Tot hij, van bittre vreugd doorgloeid,
Zijn jagtprooi voor zich zag.
Van daar die felle blijdschapsgloed,
Die uit zijn trekken lacht;
Hem wacht een feest van wraak en bloed!
Daar achter is het nacht!

Wel had, in heilig vuur ontgloord,
Door liefde en Godsvrucht aangespoord,
Des priesters vroom en zacht vermaan,
Getracht, op grond der bijbelblaân,
Hem van het zielverwoestend pad,
Dat bij in wreevlen moed betrad,
Boetvaardig te doen wederkeeren,

En hem vergiffenis te leeren.
Schoon was dat zacht geloof en vroom,
Als de engel in den kinderdroom,
Met hemellicht gekroond;
Maar ondervindings ijzren hand
Had hem die leer, in d' oorlogsbrand,
Met zwaard en pekkrans in de hand,
In ander licht getoond!
Zelf, zoo als heel zijn oud geslacht,
In Romes kerkleer opgebragt,
Had hij gezien, hoe zij bekeert,
Gehoord, hoe zij vergeving leert,
Ervaren, hoe zij vrede sticht,
Bij 't bloedig bruilofts-fakkellicht
Van d' eersten der Bourbons.
Hij had haar later weer ontmoet
Bij Maagdenburgs vergoten bloed
En knettrend vlamgegons!
Hij had haar van het moordschavot
Gods zondaarsliefde hooren prijzen,
Met druipend zwaard, in bittren spot,
Het volk op Christus rein gebod

En alverzoenend kruis zien wijzen!
Hij vlood die leer, die hem bedroog,
En dubbeltongig deugden loog,
Die ze op 't met bloed bemorste pad,
Gemoedelijk met voeten trad;
En keerde hopend het gelaat
Naar 't rijzend licht, welks dageraad,
Die schittrend opging in het Noord,
Zijn zoekende oogen had bekoord;
Die leer van heiliger natuur,
Gelouterd in het martelvuur,
En in de school van sektenstrijd
Geoefend in verdraagzaamheid!
Maar ach! ook daar vond hij ze weêr
De gruw'len dier verdoemingsleer,
Verkettrend al, wat stout en vrij,
Niet denkt en handelt, zoo als zij.
Waar hij naar godsdienst zocht, daar vond
Hij ijdle woordenpraal,
De leer der liefde in ieders mond,
In ieders hand het staal;
En overal zag hij Gods kerk,

De wereld voorgaan in het werk
Der wraak, - wier zwaard zij moest verbreken;
En toch vergeving, liefde preken.
Toen daalde hij, misleid, verward,
In 't duister van zijn eigen hart;
En zocht in zijn verscheurd gemoed
Alleen, 't kompas op 's levens vloed!
Daar vond hij - in oorspronklijk schrift,
De wetspreuk der natuur gegrift;
Het ‘oog om oog en tand om tand!’
Aan al, wat ademt, ingeplant.
Toen werd vergeldings werk zijn taak,
Haar wet, op 's levens diep, zijn baak,
Zijn leven krijg, - zijn godsdienst, wraak! -

Voorbij was 't keerkrings middaguur,
En langs haar renperk van azuur,
Klom weer de zon, met rassche schreden,
Van 't gloeijend toppunt naar beneden;
De naauw bewogen kiel schoot weer
Een langer schaduw over 't meer;
En 't koeltje, dat de jonge dag

Zoo veel belovend rijzen zag,
Dat met het zonlicht steeg,
Van 't ongestadig zwerven moe,
Sloot, nu de zon naar 't westen neeg,
De azuren wiekjes toe,
En staakte 't dartlend spel en sliep,
In ademlooze rust, op 't diep.
't Was vruchtloos, dat des zeemans oog
Zoo ongeduldig zwierf
Langs d' onbewolkten kimmenboog,
Waar 't koeltje zuchtte en stierf;
Het weigerde aan zijn morrend klagen
't Land, dat hij wenkende op zag dagen.
Eentoonig dreunde 't klettrend slaan
Van 't slappe zeil op want en mast,
Zoo vaak op de effen waterbaan
De rolling 't stuurloos schip verrast,
En 't slingrend tuig, met dof gerucht,
Zweepte op de naauwbewogen lucht,
Gelijk de ranke populier
Zich slingrend buigt in 't stormgegier!

't Bevelwoord klonk, de sloepen gleden
Aan weerszij snorrend naar beneden;
De riemslag klonk, en vrij en vlug
Ploegde elk der golven gladden rug;
't Boegseertouw spande voor den boeg,
Die straks weêr 't murm'lend golfje joeg,
Terwijl de spiegel van 't getij
Zacht rimplend brak aan wederzij.
Eenparig, als de klank der schreden
Van ongebroken krijgsgeleden,
Gaf de echo van het eenzaam meer
Den maatslag van de riemen weêr,
Terwijl het ruw en kunstloos lied
Verklinkend galmde in 't wijd verschiet.

Hoerah! voor Tortuga, gij zonen der baren!
Hoerah! voor het land, dat ons wacht!
Daar vlecht het genot reeds zijn krans voor uw haren
't Is feest op Tortuga deez' nacht!

De schare der vrouwen zag uit naar de kimmen
En tuurde op de blaauwende baan;

Zij zag over 't meer onze zeilenpraal glimmen,
   En schoot zich het feestgewaad aan.

Zij vlocht zich de bloem des vermaaks in de lokken,
   De ravenwiek tartende in kleur!
Het golvend gewaad is van reukwerk doortrokken,
   Zij wacht - stelt haar hoop niet te leur!

Hoerah! voor Tortuga! gezellen wij naderen
   Haalt op dan, gij vrolijke maats
Onze hand zal de bloem in haar lokken ontbladeren
   En strooijen er paarlen in plaats.

Laat de zee dan de kracht van uw armen gevoelen;
   Éés slag zij gehoord langs den plas!
Haar hand zal na d' arbeid het voorhoofd u koelen
   En reiken u 't schuimende glas.

Voort! denkt aan den dans in de palmrijke dreven,
   Aan den goudgelen wijn en het spel!
Als de schuimende beker is 't jeugdige leven,
   Beider frischheid vervliegt even snel.

Zwelgt in dan zijn nectar met haastige togen!
Aan wal ons gebaad in den lust!
Want de vuurgloed, die bliksemt in 's aanvoerders oogen,
Spelt ons geen langdurige rust.

Haalt op dan! zweept moedig de rimplende baren
En strekt de veêrkrachtige leên!
Ligt wachten ons morgen vernieuwde gevaren;
Het heden behoort ons alleen.

't Was nacht, - en in Tortuga's baai,
Een wijde haven, breed en fraai,
Waar naauwlijks 't golfje zich bewoog,
Zag 't maanlicht uit den blaauwen boog
Een drietal kielen, doodsch en zwart,
Als vastgeworteld in het hart
Der lichtweerspiegelende kolk,
Verlaten van haar toom'loos volk,
In levenlooze rust.
Hoe wijd verschillend van 't rumoer,
Dat door de donkre boschjes voer,

En langs den bonten bloemenvloer
Van de omgelegen kust!
Daar woelden scharen, hand aan hand,
Bij fakkellicht door 't welig land;
De teerton gloeide in laaijen brand,
En woeste, wulpsche dans
Ontgloeide er menig bruine wang;
Muzijk, gepaard aan wild gezang,
Steeg schaatrend uit het bont gedrang
Naar d' onbewolkten trans.

Ligt voerde, op 't blijde carnaval,
Het luisterrijkste maskenbal
Nooit vreemder tooisels bij elkaar,
Dan woelden in die bonte schaar.
Hier vederhoed en blank satijn,
Bemorst met stof en zweet en wijn;
Beteerde handen, zwart, als roet,
Versierd met diamanten ringen,
Die zich op d' ongetrouwen vloed
Een weenend meisje zag ontwringen.
Der zijden Manto digte vouw

Verborg met tegenzin,
In plaats van slanke Spaansche vrouw,
Een' forsche negerin:
En staatsiekleed en strooijen hoed,
Matrozenbuis en paarlengloed,
De naakte borst in weidschen zwier
Getooid met rijken bandelier;
't Woelde alles aan het schaatrend strand
In wilden chaos door elkaâr,
Met luid gelach en woest misbaar,
En bekers in de hand.
En niet altijd bleef, in 't gejoel
Van 't ruw, losbandig feestgewoel,
De blijdschap ongestoord;
Want vaak klonk bij den wijn en 't spel,
Het twistgetier verwoed en fel
Met menig toornig woord;
En vaak verliet - trots kus en beê
En vrouwentraan, - bij 't woest gesmaal,
Het breede mes de duistre scheê,
En kleurde 't bloed de feestbokaal;
Terwijl, ontwakende uit zijn rust,

Het zeegevogelt' van de kust,
Luid krijschende in zijn wilde vlugt
Zich ophief in de ontroerde lucht;
't Aanschouwde ontzet het lichtgewemel,
Dat heinde en ver den golvendans
Verlichtte, en aan den donkren hemel
Den nacht verjoeg met vuur'gen glans;
En zocht in halfverlichte scharen
Langs 't roodgekleurde veld der baren,
De stilte van Haïti's zoom
En Port de Paix's gerusten stroom.

Niet ver van 't schaterend gewoel,
Waar, zwijgend bij het feestgejoel,
Gelijk een wachter fier en trouw,
Het fort zijn zwaren torenbouw
Omhoog hief in den rooden gloed,
Waar 't zuiderstrand de zee ontmoet;
Zat, in een hoogen zuilengang,
Met stouten blik en bruine wang,
In druk gesprek, - een mannentrits
Aan d' overladen avonddisch.

Twee hunner, wier verweerd gelaat
De sporen droeg van elk klimaat,
Van waar de keerkrings zonnegloed
De heete Linie brandt,
En zich de schaduw, om den voet,
In donkren cirkel spant,
Tot waar het Zuider Poolzeewater
In rotsen van kristal verstijft,
En 't West, met eeuwig stormgeklater,
Om Vuurlands uithoek d' ijsberg drijft;
Verrieden, schoon in Spaansch gewaad,
Door houding, uitspraak en gelaat,
Het Fransche vaderland.

Een korte mantel, stijf van goud,
Zwierde om hun schouders, forsch gebouwd;
Een vederhoed met breeden rand,
Wierp op hun roodbruin aangezigt,
Beschenen door het flikkrend licht,
Een donkren schaduwkant.
En in den rijken schouderband
Hing, bunglend naast het wigtig staal,

Doorvlamd, in doodelijke praal,
Met glans van flonkrend keurmetaal,
't Pistolenkoppel af,
Waar 't onontwijkbaar lood in sliep,
Elk oogenblik, - op land of diep -
Gereed, als 't uur ten strijde riep,
Tot lijfsweer of tot straf.

Een hunner, de oudste, voerde in toorn
Het woord. De rijkbeslagen hoorn,
Werd telkens weer met wijn gevuld,
Ten teeken van zijn ongeduld,
Als ware hij zijn hoefbronwel!
Hij mogt, bij 't wild gebarenspel,
Toen hooger, in het woelend brein,
Der reednen stroom en springvloed klom,
En 't vuur in 't oog des sprekers glom, -
Nooit vol noch ledig zijn.

Van d' opgang van des levens morgen,
Een wees, beroofd van erf en haard,
Moest hij reeds vroeg van 't meer en 't zwaard

Zijn onderhoud en welvaart borgen;
En onverschillig, welke vlag
Hem aanvoerde in den strijd,
Was heel zijn leven, tot dien dag,
Aan d' oorlog toegewijd;
Het was zijn handwerk, tot de faam,
Der zeevrijbuiters schrikbren naam
Deed schaâtren langs den plas.
Toen vloog hij naar hun toevlugtsoord,
Door roem- en roofzucht aangespoord,
En werd - hetgeen hij was.
'Gezellen!' riep hij wreevlig uit,
'Waar is de schoone tijd gebleven,
Die tijd, zoo rijk aan roem en buit,
Toen daaglijks, voor den vluggen steven,
Gelijk in 't onbetreden woud,
Het wild voor 's jagers voet,
Des vijands vloten, rijk aan goud,
Nog vloden langs het golvend zout,
Dat rood zag van zijn bloed!
Toen wij nog langs hetzelfde pad,
Zoo eenzaam in deez' droeve dagen,

‘Den kortsten kruistogt loonen zagen,
Met grooter roem en rijker schat,
Dan vaak het zinkend schip kon dragen!
Zie, 'k kruiste weer een maand in zee,
En breng geen prijs, geen goudstuk mee!
't Was vruchteloos gewacht! Ik zag
Wel eens in 't graauw verschiet een vloot,
Maar kleurenrijk woei Hollands vlag
Van oorlogsbark en vragtgaljoot.
Nog eenmaal trof een zeil mijn blik,
Maar ach! mijn hoop werd weêr verraden,
Een Britsche kruisser was 't, als ik,
Met buskruid slechts en staal geladen,
Dat hij op 't meer, naar onze wijs,
Graag voor een rijken Spaanschen prijs
Geruild had! - Maar 't ging hem als mij,
't Was een vergeefsche jagtpartij.
De Spanjaard schijnt het meer te vlieden,
En moede, om ons hoofd te bieden,
Sluit hij zich op, met kroost en schat;
In menig sterkomwalde stad;
En laat ons, op de wijde baren,

Waar eer noch buit meer valt te gâren,
't Gebrek ten prooi!'
'Helaas 't is waar!'
Sprak, met plegtstatig smartgebaar,
De tweede, wien de goede wijn,
Tot weemoed stemde, en in wiens brein
Het woord 'gebrek,' dat hij verstond,
Zich aan gemis van wijn verbond;
''t Is waar! - Het is me als u gegaan;
Het wild was weg, en leêg de baan!
Het heugt me, toen 'k als boekanier
Nog zwierf in Sint Domingo's bosschen,
En jagt maakte op den wilden stier;
Hoe 't woud zoo vol niet was van ossen,
Als 't meer van schepen, rijk bevragt;
En toen ik 't roer aan eed'ler jagt
Gewijd had, en bij 't windgefluit,
Tot d' oceaan mij wendde om buit,
Hoe rijker schat toen viel te garen
In maand, in week, dan nu in jaren! -
Maar 't meer, dat one geen roof meer biedt,
Is voor ons zwaard de wereld niet!

Laat ons, gelijk in vroeger tijd,
De vorst en 't stormgeweld ten spijt,
Die daar den adem doen verstijven,
Om Hoorns bevroren ijskaap heen,
Naar nieuwe en ongerepte zeên,
De rustelooze kielen drijven!
Daar wacht ons de erts van Chili's grond
Voor Valparaiso's havenmond;
Daar wenken 't bloeijend Guaijaquil,
En Acapulco's gouden haven;
Manilla's rijkbeladen kiel
Biedt ons haar goud- en zilverstaven;
En Californie's druivenland,
Zijn wijn, gekweekt door monnikshand,
Om ons de dorre keel te laven!'
Hij zweeg - zag deftig om zich heen,
En leegde, als staving van zijn reên,
Met overtuiging in 't gemoed,
Zijn schaal vol tintlend druivenbloed!

Toen hief zich, - leunende op den knop
Van d' onversierden stalen degen, -

De derde van die mannen op,
Die onverschillig had gezwegen,
Bij 't klinken van de feestbokaal,
En bij der mannen wreevle taal.
Koel was zijn blik, en majesteit
Lag op het bleek gelaat verspreid;
De zwarte mantel om zijn leên
Was zonder tooi of zwier;
Voor wapen voerde hij alleen
Het ridderlijk rapier;
En van den stormhoed van metaal,
Weêrspieglende in de kroonlicht-straal,
Woei, eenzaam wapprende in den nacht,
Een enkle veêr in ravenpracht!
't Was Arnold! - Even als de hand
Des jagers d' eedlen jagthond streelt,
Die, fijn van lucht en sterk van tand,
Zijn krijgs- en jagtgevaren deelt;
Zoo drong, door duistre wraak gespoord,
Daar hij op 't ingeslagen pad
Hun dappren bijstand noodig had,
Zijn taal met menig listig woord,

In 't fier gemoed der dischgenooten,
Gereed hun wetloos zwaard te ontblooten,
Op d' eersten wenk, die in 't verschiet,
Hen roof en strijd vermoeden liet.
Hij sprak! en dondrend klonk zijn taal
Door 't hoog gewelf van d' open zaal.

‘Heeft moedloosheid den geest bevangen,
En bleekt de vrees de bruine wangen
Dier mannen, eens zoo vrij en groot,
Wien de oceaan geen vijand bood,
Voor 't onweerstaanbaar zwaard bestand,
Dat bliksemde in hun regterhand?
Zijt gij 't, die, in den krijg verstaald,
Zoo vaak van onder 't plettrend vuur
Van vestingwal en havenmuur
Des vijands vloot hebt weggehaald?
Zijt gij 't, die 't eerst in open booten
Kastieljes dreigende oorlogsvlooten,
Hoe magtig ook, hebt uitgedaagd
En van den oceaan verjaagd?
En vreest gij, nu hij neergeslagen,

Zich langer niet op zee durft wagen,
Hem aan te vallen in zijn hol,
Van opgehoopte schatten vol?
En zal zijn list u zoo verkloeken,
Dat gij zijn veege kust verlaat,
Waarop uw zeegrijk vaandel staat,
En, leêg van handen, henengaat
Om nieuwe zeeën op te zoeken?
Gij zijt de mannen niet, wier staf
Der nieuwe wereld wetten gaf!'

Toen verwde een snelle gramschaps blos
Hun kaken dieper rood.
De toorn dreigde uit hun blik den dood,
En barstte in woorden los:

'Verwaten vreemdeling, wien 't lot
Ter kwader uur ons zendt;
Wiens trotsche taal met mannen spot,
Wier zwaarden gij niet kent!
Bind in dien toon! Gij mogt ervaren,
Van welke stof die mannen waren,

Wier roem zal klinken langs de baren,
Zoo lang Haïti's bergland blaauw
Omhoog rijst over 't golven graauw!’

Een schampre lach zweefde op de tippen
Van Arnolds naauw bewogen lippen:
‘Zoo ge inderdaad die mannen zijt,
Zoo onverwinbaar in den strijd,
En even schrander in den raad,
Als moedig bij de rassche daad;
Laat nieuwe heldenfeiten toonen,
Dat moed en kracht uw borst bewonen!
Spraakt gij niet zelf het denkbeeld uit:
“De zee, die ons geen roof meer biedt,
“Is voor ons zwaard de wereld niet!”
Zij weigert nu haar buit.
Maar waarom, met bevrozen leên,
Om Hoorns verwijderde uithoek heen,
Langs 't gramme veld der Zuidpoolbaren
Ten verr', onzeekren togt gevaren?
En niet aan 's vijands kust geland,
Met zwaard en stormleer in de hand,

Zijn vaste steden aangerand,
Gelijk reeds Hollands koopliên deden;
Wier schaar, opdagende over 't meer,
Het ijzren harnas om de leden,
Zich in Brazieljes rijke steden,
Erkennen deed als heer? -

Als vlamde op eens een helder licht,
Door 't nachtlijk zwart ben in 't gezigt,
Zoo zag verwonderd, opgetogen,
Elk hunner straks zijn maat in de oogen!
't Was wonder, dat dit denkbeeld nooit
Hun geest was opgegaan;
Wanneer men naakt en schier berooid,
De rooverbloedvaan had ontplooid
En 't zwaarste had bestaan!
Maar welkom was het hun gemoed,
Als heilvoorspellende ochtendgloed
Van nieuwen roem en nieuwe daden;
Reeds zagen ze, in verbeeldings droom,
Hun kielen, op den blaauwen stroom,
Tot zinkens toe met goud beladen!

En dachten, onversaagd en woest,
Zoo min aan 't bloed, dat stroomen moest,
Voordat de ontworpen daad gelukte,
Als in zijn onbetoombre vaart
De wind denkt aan het dor geblaêrt,
Dat hij van tak en stengel rukte!
Zij zwolgen 't druifnat blij te moê
En juichten luid den spreker toe!
Weer zweefde een vlugtig oogenblik
De lach om Arnolds mond en blik;
Toen ging hij rustig voort:
‘Natuur heeft ginds aan 't zuidlijk strand,
In Nieuw Grenada's welig land
Het diepe bed eens meers geboord,
Met bergen om den rand!
Venezuela heet die grond!
Een naam, eens aan die schoone dreven,
Door hem, die aan den naauwen mond,
Een huttenstad op palen vond,
Hoog boven 't zeegetij verheven,
In bittre spotternij gegeven,
Naar d' eedle stad, wier marmerpracht,

In 't Adriatisch meer zich spiegelt
   En op zijn schoot, met koningsmagt,
Haar duizend oorlogswimpels wiegelt!

   Dat effen, lagchend meer-azuur
   Weerkaatst den grijzen vestingmuur
   Van Maracaïbo, een stad,
   Die bogende op haar handelschat
   En de erts, in 't rijk gebergt bevat,
   Meer buit belooft, dan Guayaquil,
   Aan hem, die op zijn vlugge kiel,
Met stouten moed het durft te wagen,
Haar hulde en schatting af te vragen!
   Sterk rijst haar bolwerk uit den vloed,
      En dreigt reeds in 't verschiet,
   En onbezweken is de moed
      Van hem, die daar gebiedt;
   'k Ken hem, uit langverloopen tijd
   Van verre kust en vroeger strijd;
En menig stoute gast zal vallen,
Eer gij den voet zet op die wallen;
   Maar hem wiens arm geen kamp ontziet,

Weerhoudt de moed eens vijands niet!
Daar lacht u nieuwe glorie tegen,
Daar vindt gij buit, door strijd verkregen,
Of 't zandbed onder 't groen der zoô!'

En juichend klonk de stem der mannen,
'Het anker op, en 't zeil gespannen!
Naar Maracaïbo!'

V.

In 't eind had de echo rust van 't donderknallen,
Langs Maracaïbo's verwonderd meer.
Het sterke fort, haar bolwerk was gevallen,
De Spaansche vlag was neder op haar wallen,
En in haar vest de zeevrijbuiter heer.
Heldhaftig had, bij 't wederzijdsch verdelgen,
De Kastiljaan zijn bloeijend erf verweerd;
't Scheen, dat nog eens in 't hart der zwakke telgen
De hooge geest van Cortez was gekeerd.
Hun dood voegde aan den trotschen naam der vaâdren,
Wiens oude glans eens d' aard verbaasd deed staan;
Elk hunner zag met helder oog hem naâdren

En deed geen stap terug, om hem te ontgaan!
Elks arm had wakker, tot het eind, gestreden,
En toen hij zweeg, de storm van lood en staal,
Toen over hen, met vlug gewiekte schreden,
De vijand vloog ter nieuwe zegepraal,
Lag de eedle schaar op 't gloeijend puin, haar lijken
Voltallig, als ter monstring zaamgeschaard;
Geen naam ontbrak, die op hun rol mogt prijken,
Geen hunner was voorbijgegaan door 't zwaard!

Duur stond de zegepraal op zulke braven,
Den wilden zonen van het wilde diep;
En onder 't puin lag menig zwaard begraven
In 't zelfde graf, waarin zijn meester sliep.
't Scheen ook dat Arnold deelde in 't lot dier velen,
Wier kreet verstomd was vóór de zegepraal;
Wier naam vergeefs weêrklonk bij 't buitverdeelen,
En onbeantwoord bleef bij 't feestlijk maal.
Sints de oorlogsdonder zweeg langs veld en baren,
En 't bloedig fort in vlammen onderging,
Sints de allerlaatste en dapperste uit zijn scharen,
De Spaansche hoofdman, zonk voor Arnolds kling,

Had hem geen oog genen. Was hij gevallen
Met hen, wier bloed de schrikbre zege kocht?
Vond hij in 't puin dier omgestorte wallen
Het bloedig bed, dat hij zoo lang reeds zocht?
Zij wisten 't niet; en toen zijn kiel haar vleugels
Weer uitspreidde over 't meer en 't land verliet,
Had reeds een vreemde hand de zware teugels
Gevat van Arnolds vroeger krijgsgebied!

Het donker viel; een doffe rust
Had aan de ontstelde, barre kust,
Het daavrend krijgsrumoer vervangen;
De vlam van 't fort was uitgebluscht,
En droevig scheen de lucht te hangen,
Als donker rouwkleed uitgespreid,
Op 't veld van d' afgeloopen strijd!
't Werd nacht, en slechts een heldre vonk,
Die hier en ginds in 't duister blonk,
Als, door den wind gewekt,
Zij opvlamde uit de stuivende asch,
Verlichtte 't puin en d' effen plas,
Die als een donker spiegelglas

Ter zij lag uitgestrekt.
En aaklig, eenzaam, woest en naar
Hief 't brokk'lig muurwerk hier en daar
De zwartberookte kram omhoog,
Naar d' eren zwarten hemelboog;
Een leêge woestenij van steen!
De dooden waren daar alléén!
Behalve waar met rooden muil,
De jaguar zijn ronde deed;
Of, waar met akelig gehuil,
De wilde hond zijn hongerkreet
Met korte tusschenpoos deed hooren;
Die, aangelokt door 't walmend bloed,
Slechts door den halfgesmoorden gloed,
Nog onder 't puin en de asch aan 't gloren,
Zich van 't afschuwlijk feestgelag
Met ongeduld weerhouden zag.

In 't eind rees op de stille lucht,
Naauw hoorbaar, mensch'lijk stemgerucht;
Het dof gekreun der laatste smart
Eens zwaargewonden! wien daar buiten

De dood vergat het oog te sluiten!
Een toon, die in het avondzwart
Het bloed deed stollen in het hart,
En bij dien toon, blonk op den muur
Een gloênde stip van tintlend vuur.
't Was, of een dwaallicht doffen glans
Op 't rookend graf der strijders schoot;
Een eenzaam starlicht, bloedig rood,
Den nacht verdiepende aan den trans.
Daar, waar die vreemde luchtbaak stond,
Was 't slaggewoel het felst geweest;
Dit tuigden op den purpren grond
De stapels lijken in het rond!
Daar zat, bij 't licht een menschenleest,
In priesterlijk gewaad!
De kap van 't ruime monnikskleed
Hulde in haar vouwen, diep en breed,
't Geheimnisvol gelaat;
En in zijn liefderijken schoot,
Den schedel op zijn knie geheven,
Lag zwaar gewond, terwijl de dood
Reeds kampte met het ebbend leven;

Lorenzo in de ontbindingspijn,
De koortsgloed woelde in 't kookend brein,
En schonk hem wanhoops, waanzins kracht,
Tot hij de droeve biecht volbragt,
Waarin, terwijl hem 't harte brak,
Hij dus in wilde woorden sprak:

‘'t Is vruchtloos, vader! Ik gevoel
Met dankbaarheid uw liefdrijk doel,
Maar voor mijn ziel, wat troost ge ook biedt,
Ontsluit Gods rijk zijn poorten niet;
Daarom kan, ondanks 't woedend strijden,
Mijn geest niet van het lîgchaam scheiden!
Van tijd tot tijd zweeft ginds iets wits
Om de ingestorte torenspits!
Een' vrouw daalt neder door den nacht!
Nog druipt haar blanke kleederdragt
Van 't water uit de burgslotgracht!
Wel kende ik, in een ander land
En vroeger tijd, die witte hand!
Die hand, zoo dreigende opgeligt;
Zij sluit mij 's hemels poorten digt!

Schoon was ze, en aller oogen lust,
En aller droeven heul en troost,
Gelijk de dag, in 't gloeiend Oost,
Na nachtelijken schipbreuk bloost,
Aan onbekende kust,
Ik minde haar met al den gloed
Van 't vol, voor 't eerst ontvlamd gemoed;
Dien gloed, dien warmer zonnestralen,
Aan schoon Grenada's zuidlijk strand,
In de onbedwingbre borst doen dalen,
Der zonen van mijn vaderland!
Maar 'k had vergeefs gehoopt, gesmacht;
Ze ontvlood me, omsluijerd van den nacht,
Met wrevlen tegenzin,
Om 't hoogst geluk, dat 'k mij kon denken,
Haar zaligende wedermin
Een andre n, vreemden man te schenken!
Gij voelt niet, vader! wat ik leed;
Uw vreugdelooze stand, uw kleed,
Uw heilverzakende ordens-eed,
Die u de schoonste bloem ontstal,
Die 't leven bloeit in 't wijd heelal,

Is 't vaste pantser, dat uw hart
Ook veiligt voor de hoogste smart,
En van den felsten worm bevrijdt,
Die ooit in tijd of eeuwigheid
Aan de ongeneesbre ziel kan knagen,
De zwaarste vloek, dien 't hart kan dragen,
De kanker van den minnenijd!

't Was op een ruwen, wilden dag,
Deez' dag van bloed en vlam gelijk,
Behalve alleen dat na den slag,
Hij bloedende aan mijn voeten lag,
Hij, die mij heden als een lijk,
Verpletterd aan de zijnen zag;
't Was in een oud, vervallen slot,
Omgeven van een schoon gehucht;
Maar rood steeg de vlam naar de wolklooze lucht,
En 't slotgebouw dreunde van slagkreet en schot!
Hij lag op den bruinhouten vloer van een zaal;
Zijn bloed vloeide weg in een purperen straal;
En over hem stond zij, die 'k eens had bemind,
Zijn gade, als een engel bij 't sluimrende kind;

Haar wang zag als marmer, maar 't oog stond in brand,
En 't dreigende vuurroer lag vast in haar hand;
Met zilvergrijs haar stond, in jagers kleedij,
Een hoog bejaard man met het zwaard aan haar zij.
Toen vlamde de wilde begeerte in mijn bloed;
'k Beloofde mijn goudbeurs den dappren, wiens moed
Haar levend ontvoerde aan 't omringend gevaar,
En jubelend stormden mijn ruiters op 't paar;
Maar 't zwaard van den ouden trof vreeslijk en snel,
En 't roer in haar hand even zeker en wel;
En vreeslijk gehavend, met gapende wond,
Lag de bloem van mijn schaar aan hun voet op den grond;
Toen velde mijn kogel den grijsaard ter neêr,
En 'k stortte mij blindlings op 't dreigend geweer;
Maar sneller dan ik, met een vloek op mijn naam,
Ontsprong ze, als een gems, mij door 't openstaand raam;
Daar wankelde, ontzaglijk en bleek, als een geest,
Hoog boven den afgrond haar donkere leest;
Breed achter haar, vlammen in gloeijende pracht,
En onder haar, gapend de diepte der gracht;
Op zag zij ten hemel, en neêr in het wed,
En elk van die blikken een zwijgend gebed!

Toen hief zij, mij dreigend, de hand naar omhoog,
En stortte zich neêr en verdween voor mijn oog! -
Maar 'k hoorde het plassend geplomp daar beneên;
>Als ijs voer me een rilling door merg en door been;
Vérgeefs zocht ik rond langs den boord van den plas;
Te steil was de grachtmuur, en effen, als glas,
Lag 't modderig water, waar 't vuur in weêrblonk;
Geen rimpel op 't vlak, die mij wees, waar zij zonk.
Maar sints die minuut van oneindigen schrik
Vervolgt mij haar geest, met dien naamloozen blik,
Met dreigende hand en in 't druipend gewaad; -
Zoo als hij daar ginds op den torenrand staat!'

Geen woord klonk uit des priesters mond;
Maar rillend sprong hij van den grond!
Met doffen klank viel 't bloedig hoofd
Des stervenden, van steun beroofd,
Op 't ruwe bed van steen.
Die schok besliste uw pleit, vermoeide!
De band, die 't vlugtend leven boeide,
Verbrak, de laatste bloedstroom vloeide,
Lorenzo's geest vlood heen.

Lang hield, bij 't flaauwe schemerlicht,
De priester op 't ontverwd gezigt
Des dooden 't starend oog gerigt.
Toen viel de kap van 't ruim gewaad,
Onthullende uit haar donkre vouwen,
Des ballings, Arnolds bleek gelaat,
Misvormd en aaklig om te aanschouwen.
Ook hem had Aleids geest omzweefd,
Ook hem scheen zij ter rust te nooden.
't Verleden had hij weer doorleefd,
Bij 't laatst en wild gesprek des dooden!
In 't pasgehoorde schrikverhaal,
Verloor hij haar ten tweedemaal.
Nog meer verloor hij: 't doel van 't leven;
Het voorwerp van zijn woelend streven
Was dood met hem, die aan zijn voet,
Lag uitgestrekt in 't warme bloed.

Zijn leven met zijn vreugde en plagen,
Lag als een landkaart voor zijn blik.
Het eindigde in dat uur van schrik.
't Was afgeloopen! Waartoe 't jagen?

Daar in den nacht, die voor hem ligt,
Geen doel, als leidstar voor 't gezigt,
Zijn lusteloozen voet meer rigt?
Waarheen, met wat hem rest aan dagen?
Hij leefde alleen voor haat en wraak,
Zij is voldaan: - volbragt zijn taak!
'Geveld is 't wild, de jagt is uit!'
Sprak hij in 't eind op doffen toon,
En aaklig klonk zijn stemgeluid,
Door 't stil en eenzaam veld der doôn -
'De jager gaat naar huis!'
Naar huis? - Hij had geen huis, geen haard,
Geen erf, geen maagschap, niets op aard;
Zijn schip alleen en woeste kluis!
En heiden walgden hem! - Geen smart
Woog ooit zijn ziel zoo zwaar voor dezen,
Als nu die ledigheid van hart,
Met niets te wenschen noch te vreezen.
Hem gaf zijns vijands dood, wiens bloed
Gestroomd had van zijn hand,
Een grooter leegte voor 't gemoed,
Dan 't derven van een dierbaar pand

Vaak zachter zielen doet;
En diep benijdde hij dien stond
De rust der dooden in het rond.
In 't eind door zacht gevoel bewogen,
Sloot hij Lorenzo plegtig de oogen,
En sprak in stilte een kort gebed;
Toen ging hij heen, met vasten tred;
En schoon de schrik zijns naams nog jaren
Ontzag spreidde over strand en baren,
Nooit hoorde 't Karaïbisch meer
Den donder van zijn slagkreet weer.

VI.

De voorjaars-zon in gouden dos,
Rees over Gelders beemd en bosch,
En legde op weide en veldplantsoen,
In 't zacht fluweel van 't eerste groen,
Haar gloeijend' ochtendblos.
De lentezang der boschkoralen
Verwelkomde in 't geboomt haar stralen;
De leeuw'rik steeg haar in 't gemoet
Met schaterenden morgengroet;
En in de pas bevolkte weiden
En op den bruinen heuveltop
Rees 't vee van 't frissche leger op,

En schudde blij den pareldrop
Des nachtdauws van de gladde zijden
Of van het wollig pelskleed af;
En vrolijk klonk in 't landverschiet
De bellenklank, des herders lied,
En 't felle hondgeblaf.
Maar vruchtloos zocht bij d' ochtendgloor
Het oog der bouwliên wakkre schaar,
Verlaten stond het kouter daar
In de onvoltooide voor;
Het licht speelde op het stroomgewiegel
Des Rhijns, in schitterenden dans,
Maar nergens blonk op d' effen spiegel
Der zeilen witte glans:
De veerman in zijn pont, alléén
Streek langs de blaauwe vlakte heen,
Gelijk een eenzaam wolkje omhoog,
Dat wegtrekt langs d' azuren boog,
Een zwevend stipje aan 's hemels baan:
Zoo brak de dag des Heeren aan.

Traag overgierende op den stroom,

Had nu de logge pont
Haar legplaats aan den regter zoom
Bereikt, en schoof den platten boôm
Dof knarsend langs den grond;
Een statig man in krijgsmanskleed,
Die 't edelst oorlogspaard bereed,
Dat ooit met dreunend hoefgeschal
Het vlottend hout weergalmen deed,
Sprong ijlings aan den wal.
De breedgerande Spaansche hoed
Beschaduwde een gelaat vol moed,
Waarop het merk van woeste drift
En diepe zielssmart was gegrift,
En 't spoor van menig rampvol jaar,
Vol werkzaamheid en krijgsgevaar,
Met d' ernst van lang gevoerd gezag
In onuitwischbre trekken lag.
Zijn haar was zilvergrijs, - maar 't vlammen
Van 't oog, dat als een vuurkool glom,
Weersprak dit merk van d' ouderdom
En van zijn sloopend krachtverlammen;
Blaauw rolde het in 't bruin gelaat,

Gebronsd, gelijk zijn halskraag-plaat,
Door 't vuur van menig vreemd klimaat
En heeten keerkringsbrand!
Vreemd was zijn kleederdragt en zwaard,
En vreemd het ras van 't edel paard,
Gekweekt aan 't zuidlijk strand;
Maar vlug sprak hij de taal van 't land,
En scheen sints langen tijd
Zelfs 't onbezochtste pad te kennen,
Waarlangs hij, met den wind om strijd,
Den Barbarijschen hengst liet rennen.

De grijze veerman sloeg hem gâ
En zag hem stil en peinzend na,
Zoo lang die trotsche veder blonk,
En in zijn oor de hoefslag klonk;
Toen schudde hij het hoofd, en sprak,
Terwijl hij weer van d' oever stak:
‘'k Ben arm en oud, en de arbeid wordt
Mijn stramme leden zuur;
En dikwijls heeft mijn ziel gemord,
Wanneer 'k, voor dag en dauw gepord,

Bij najaars-weder; wild en guur,
Mijn lend'nen heb omgord,
En zwoegde om 't naauw genoegzaam brood
Voor hong'rend kroost en echtgenoot.
En gindschen ruiters kostbaar paard,
Zijn beugels, spoor en bit
Zijn ongetwijfeld veel meer waard,
Dan al wat ik bezit;
Maar 'k wilde toch voor al zijn goed
En 't land, dat hem als heer begroet,
Mijn hard en vreugdloos lot niet geven;
Wanneer dat diepgegroefd gelaat,
Waarop zooveel te lezen staat,
De trouwe tolk is van zijn leven!'

Een uur verliep! - De ruiter stond
Stil peinzend op een heuvelgrond,
En zag, omringd van 't lagchend groen
In al de pracht van 't voorsaisoen,
Een dorpje, dat in 't zonlicht glom
Met lage en helderroode daken
Die door het frissche loofdak staken;

Terwijl een blaauwe rookkolom
Naar d' onbewolkten luchtboog klom.
In 't midden rees de graauwe toren
Met spitse tin en ijzren kruis,
En verder, tusschen 't bosch verloren,
Kwam flaauw het statig heerenhuis
Door 't donkergroen der eiken boren.
Veerkrachtig, balsemgeurig, woei,
Met vrolijk dartlend windgestoei,
Het meikoeltje in zijn grijze lokken;
Zacht klonk het murmlend stroomgerucht,
Gezondheid zweefde op de ochtendlucht,
Met bloemenwasem rijk doortrokken.
't Was een tooneel van kalmte, en rust,
Welks aanblik in 't geschokt gemoed
Den woesten storm van hartstogt sust,
En 't nevelfloers in tegenspoed
Voor lichter kleuren wijken doet!
't Scheen, dat de vreemdling in dien stond
Dat zoet vermogen ondervond,
En weemoed zacht zijn borst vervulde;
't Was, of het beeld van 't blij verleen,

Dat later leed in neevlen hulde,
Weer helder voor zijn geest verscheen.
Wel kende hij de schoone streek,
Die blaauwende in de verte week;
Daar, in die groengewelfde dreven,
Wies hij van knaap tot jongling op;
Daar kiemden ra den teedren knop
De wrange vruchten van zijn leven.
Daar had, in edel vuur ontgloord,
Zijn jeugd het lang verhaal gehoord
Van d' ouden roem van zijn geslacht;
Daar had hij voor het eerst ter jagt
Het vlugge ros gespoord.
De 'erinring van die blijde jeugd,
Met al haar kommerlooze vreugd,
Het graf der vaâdren en hun faam,
Geboorte, denkwijs, taal en naam
Hernamen, - lange afwezigheid
En klimmende ouderdom ten spijt, -
Hun oude en onvervreemdbre regten;
Die honderd draden, die den band
Van 't magtig denkbeeld: Vaderland!

Zoo onoplosbaar zamenvlechten,
Hen had de tijd, die alles sloopt,
Verzwakt, maar nimmer losgeknoopt.
En zwellend rees in 't manlijk oog
Een heldre pareldrop omhoog,
En vrolijk scheen zijn borst te jagen
Bij d' aanblik van den dierbren grond,
Waaraan 't herdenken zich verbond
Van 't rein genot der kindsche dagen.
Het is de weerschijn van de lucht,
Die, lagchende of van storm bevrucht,
Haar kleur geeft aan den klaren vliet,
Waarin zij spieglend nederziet:
En 't lot, dat ons ten deele viel,
Geeft zoo den grondtoon aan de ziel,
En kaatst terug in ons gemoed,
Gelijk de lucht in d' effen vloed;
En zelden had des vreemd'lings hemel
Gegloeid van helder lichtgewemel.
Niet lang bleef daarom in 't gewoel,
Van 't opgewekte zielsgevoel,
Die trek van zachte vrolijkheid

Op 't somber wezen uitgespreid.
Toen hij voor jaren henenging,
Lag zwaar verwoestings roode hand
Op 't nu zoo schoon en bloeijend land,
Waarover toen, bij d' oorlogsbrand,
De rook der dorpen hing;
En waar der daken helder rood
Zoo vrolijk dringt door loof en stammen,
Lag, zwartgeblakerd door de vlammen,
Een puinhoop, eenzaam, woest en dood!
Natuur had reeds, met moederzorgen,
De sporen van dien droeven tijd
In 't rijk fluweelen kleed verborgen
En met haar sluijer overspreid;
Des bouwvals ingestort gewelf,
Den vormeloozen puinhoop zelf,
Omhing zij met bevallig groen
In vrolijk slingerend festoen;
En de armoede, uit den krijg geboren,
Week voor haar welgevulden horen.
De mensch alleen, wiens wrevelmoed,
Verwoestings fakkel blies in gloed,

Hij, de oorzaak en het offer tevens
Van d' oorlog met zijn zee van bloed
En woest verspilde, onschatbre levens, -
De mensch droeg de ongeneesbre wond
Alleen nog in den boezem rond.

Ginds, waar het heerenhuis zich trotsch
Omhoog heft over 't lage bosch,
Stond eertijds 't achtbaar oud kasteel,
Getuige van een schriktooneel,
Zoo als verbeeldings bont penseel
Het naauw te malen waagt;
Tooneel, dat nog na zooveel jaren
Van strijd en kommer en gevaren,
De kleur van 's krijgsmans wangen vaagt!

Juist sloeg, beneden in 't gehucht,
De kerkklok aan met schel gerucht,
Haar klank rees trillende op de lucht
En schonk de menschen-leege dreven,
Met tooverslag, bevolking, leven,
En riep, met plegtig toongeruisch,

Het vrome landvolk naar Gods huis.
Verschriklijk, als de dondertoon
Van 't laatst bazuingeschal,
Dat, op den puinhoop van 't Heelal,
In 't graf de dooden wekken zal,
En roepen voor Gods troon;
Klonk hem die klok in 't oor en riep
Het beeld van, menig een, die viel
Aan zijne zijde en lang reeds sliep
In 't donker zandbed, voor de ziel
Des ballings. - Voor een aantal jaren,
Stond hij als bloeijend jongeling,
Op de eigen bruinen heuvelkling
En liet, als nu, de blikken waren
Langs dorp en akker, bosch en vliet,
In 't schilderachtig landverschiet.
Toen klonk, als nu, van elken toren,
't Gelui der klokken hem in de ooren;
Maar 't riep toen niet, als nu, de schaar
Der landgemeente naar 't altaar;
Neen! angstig kleppende over 't land,
Verhaalde het van moord en brand.

Daar had hij eens, in wilden haast,
Het ros gespoord ten snellen togt,
Wiens doel hij nooit bereiken mogt;
Daar zag hij haar voor 't laatst,
Voor wier behoud hij bloed en leven,
Naam, glorie, alles had gegeven!
En even wild, als toen, dreef hij
Het ros de sporen in de zij,
En vloog met onbesuisd geweld,
Gelijk een stormbui over 't veld,
Als waar' met opgeheven zwaard
De wreker achter hem geweest;
En zocht op 't snelgevleugeld paard
Te ontrennen aan zijn eigen geest!

Reeds lang was 't godgevallig werk
Der heilge dienst voorbij.
Verlaten was de kleine kerk:
De priester, in zijn ambtskleedij,
Was met den vreemdling daar alleen,
En leidde, in diep gesprek, zoo 't scheen,
Hem langs de trotsche graven heen

Van menig adellijk geslacht,
Dat daar den jongsten dag verbeidde,
En, in zijn hoogmoed, d' ijzren nacht
Des doods nog op te luistren dacht,
Met rijk vergulde wapenpracht;
En 't zinnebeeld van aardsche magt
Zelfs boven 't aas der wormen spreidde!

Op eens stierf, in 't gewelfde koor,
De weergalm van den zwaren tred;
En 't rinklen van des ruiters spoor
Zweeg boven 't stille doodenbed!
Des vreemdlings voet stond op een zerk
Met weidschen wapenpronk,
Waarop nog versch het kantig merk
Van 's kunstnaars beitel blonk.
‘Wie is 't,’ dus sprak hij, en een wolk
(Ontroerings onmiskenbre tolk)
Voer langs zijn trekken, bleek en strak,
Terwijl, zichzelf schier onbewust,
Zijn mond met vreemden nadruk sprak,
‘Wie is het, die hier rust?’ -

‘Ik kende wel in vroeger jaren
Eene eedle vrouw, wier zerk alleen
De wapens, prijkende op deez steen,
In 't aadlijk schild mogt zamenparen;
Ze is lang reeds dood, maar ach! zij vond
Geen rustplaats in gewijden grond;
Geen grafsteen mogt haar naam bewaren!
Zij stierf des krijgsmans bittren dood,
Toen 't slot daar ginds in 't vuur verging!
De gracht, die d' ouden muur omsloot,
Is 't onaanzienlijk graf, welks schoot
Haar edel lijk ontving.
En zelfs al had haar kil gebeent
Gesluimerd onder dit gesteent,
Dan had gewis reeds lang de voet
Der schaar, die daaglijks kerkwaarts spoedt,
't Verheven beeldwerk, dat het draagt,
Er onherkenbaar afgevaagd!
Zoo menig jaar is heengerend,
Sints ze ongestoord en diep
Den slaap, die geen ontwaken kent,
In 't kille doodsbed sliep.’

Hij zweeg; van zielssmart overmand,
Verborg hij de oogen met de hand
Waaruit twee bittre tranenbeken
Zich, zegevierende op zijn kracht,
Te voorschijn drongen in hun magt,
Terwijl hem 't harte scheen te breken.
Met sprakelooze ontzetting zag
De priester 't wild en vreemd gedrag
Des raadselvollen mans.
Toen was 't of eensklaps in zijn ziel
Een plotselinge lichtstraal viel,
Verheldrend met zijn glans
Heel d' omvang van de droeve waarheid!
Nu wist hij, wie de vreemdling was,
In wiens verscheurde ziel hij las;
Hij zag in vréesselijke klaarheid
Het duister kronkelpad van 't lot,
Dat met des vreemdelings smart gespot
En hem geheel zijn moeilijk leven
Op 't aakligst dwaalspoor had gedreven;
Zijn vorschend oog had in het end,
Den doodgewaanden heer herkend,

Den zwerver, Arnold! weergegeven
Aan haardstede en aan bakermat,
Aan 't land - waar elk zijn naam vergat,
Zoo hoog gevierd in vroeger dagen!
‘Heer!’ sprak op deernisvollen toon
De ontstelde grijsaard toen: ‘Verschoon
Den ouden man, die 't durft te wagen
U, onbescheiden ligt, te vragen,
Van waar gij komt, en hoe gij heet,
Gij, die verborgen zaken weet,
En toch onkundig zijt,
Van 't geen gij uit den ruwen mond
Van ieder dorpling hooren kondt?
't Gerucht heeft u misleid!

Hij, Wiens regtvaardig alvermogen,
Der boozen duistre toeleg stoort;
Wiens oor, met reddend mededoogen,
Den kreet der hulplooze onschuld hoort;
Heeft de edele Aleid wonderbaar
Behouden, in het bangst gevaar,
Opdat haar liefderijke hand

De wonden heelen zou van 't land.
Door Zijne hulp gesterkt, ontkwam
Zij ongedeerd aan zwaard en vlam,
Aan 's Kastiljaans onteerend doel
En aan den diepen waterpoel.
Maar gij, wiens naam ik heb gegist,
Gij, ach! zoo smartlijk lang gemist,
En al te spade weêrgevonden!
Waar bleeft gij, heer! terwijl uw vrouw,
Dat toonbeeld van geduld en trouw,
Wier liefde een' engel heilgen zou -
Kwijnde aan onheelbre hartewonden?
Met ongelijkbre heldenkracht
Weerhield zij moedig traan en klagt,
En roerend was het om te aanschouwen,
Dat engelachtig vast vertrouwen,
Waarmêe zij op uw komst bleef bouwen!
Lang had reeds 't vlug gewiekt gerucht
Uw dood verkondigd in zijn vlugt;
Maar vruchtloos boog een weidsche stoet
Van eedle minnaars aan haar voet,
En dong de fierste jeugd van 't land

Vol geestdrift naar haar schoone hand.
Gij leefdet, toen ze, in doodsgevaar,
U van uw paard zag nedervallen,
En later door des vijands schaar,
U weg zag voeren uit uw wallen;
En voor het vleijendst aanzoek doof,
Ontzei ze alléén 't gerucht geloof!
O! uit den zwaksten spinrag-draad
Weet zich de hoop een band te vlechten,
Die elken storm van 't lot weerstaat,
En 't hart, wat rijze of ondergaat,
Vast aan de toekomst weet te hechten! -
En weken, maanden zag zij uit,
En zat zij eenzaam in haar toren,
En beefde bij elk hoefgeluid,
Dat op den landweg zich deed hooren!
Na elken dag, die haar bedroog,
Zag de avond haar met weenend oog,
Met hoop op God en u bezield,
Voor 't heilig kruishout neêrgeknield!
Vergeefs! de Heer van dood en leven
Had in het boek van 't lot geschreven,

Dat zij het loon dier liefde en trouw,
Nooit hier beneden oogsten zou!

Hŋ rees in 't eind, die schoone dag,
Die Munsters vrede sluiten zag;
Van rondom vloeiden de oorlogsscharen,
Gelijk bij 't ebgetij de baren,
Terug naar haardstede en altaren!
De lang verlaten, donkre schêe
Ontving weêr 't zwaard, met bloed bedropen;
De kerkerdeur ging knarsend open, -
Maar ook die langgewenschte vrêe
Bragt d'afgebeden gaê niet mêe.
De vreugd verhelderde ieders zinnen,
't Geluk trad menig woning binnen,
En schaterde door bosch en hei;
Maar ging met neêrgeslagen oogen
En rasse schreden, onbewogen,
Vrouw Aleids deur voorbij!

Helaas! toen brak haar vaste moed,
Voor d'al te zwaren slag,

Toen stroomden in onstelpbren vloed
Haar tranen nacht en dag!
Toen werd haar de alsemkelk te wrang;
Haar droefheid woedde fel en lang,
Door de ijzren wil niet meer te smoren;
En elke morgen zag haar wang
Nog bleeker, dan de dag te voren.
In 't eind bezweek zij! Hij, Wiens magt
Het snerpen van den wind verzacht
Voor 't pasgeschoren lam,
Hij zond, bewogen met haar leed,
Zijn Engel af, in nacht gekleed,
Die haar in de armen nam!

Hier rust haar hulsel, sints de stonde,
Dat haar 't verdriet naar 't harte stak;
En schoon aan haar verlaten sponde
Hij, wiens verlies haar moordde, ontbrak,
Zij stierf niet onbetreurd! Haar daden
Vergingen niet met haar! Zij leeft
In 't hart van hen, wier duistre paden
Ze als lichtende Engel heeft omzweefd!

En daaglijks rijst nog in gebeden
De naam van Aleid op;
En op de zerk, die wij betreden,
Valt menig pareldrop!'

Dat hij 't beproeve, die 't vermag,
Den staat van Arnolds ziel te malen,
Die duiz'lend neêrboog voor den slag,
Die zin en denkkracht hem deed falen!
Met moordend, onuitbluschbaar vuur,
Vlamde, in dat hartontzettend uur
Van wreede, onduldbre zielepijn,
Een vreeslijk denkbeeld in zijn brein:
De pijl der wraak, die van zijn boog,
Den vijand naar den boezem vloog,
Roofde, in het donker voortgedreven,
Zijn vijand en zijn gade 't leven!
Die pijl had, met te wreed geweld,
Den schutter naast zijn doel geveld!

Kort, maar verschriklijk sloeg de smart
De gierenklaauwen in zijn hart!

En eer nog 's winters ruwe hand
Het groen had weggevaagd van 't land,
Sliep, van geen smart bewust,
Hij naast zijne Aleid onder 't zand
In ongestoorde rust.
En plegtig klonk, in later stond,
Vaak 't ernstig woord uit 's priesters mond:
‘Waag 't nimmer met uw zwakke vingeren,
Kortzigtig kind van brozen stam!
Om 't wapen van Gods wraak te slingeren,
Wat schijnbaar leed u overkwam;
Opdat het in uw hand niet dwale,
En op uw eigen schedel dale!!!’